

הישיבה המאתיים-וחמישים של הכנסת האחת-עשרה

יום שלישי, ב' בחשוון התשמ"ז (4 בנובמבר 1986)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:00

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 3), התשמ"ז-1986, שהחזירה ועדת הכנסת; 2. הצעת חוק בניינים ציבוריים (מתקני שתייה למים צוננים), התשמ"ז-1986, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

עוד הונחה על שולחן הכנסת הודעת שר העבודה והרווחה בעקבות מסקנות ביניים של ועדת העבודה והרווחה מס' 48 בנושא מניעת סגירת מעון הנכים בסנימין ירושלים.

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

הודעה למוכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי היום הונחו על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: 1.

ב. דין-וחשבון על ועידת האיגוד הבין-פרלמנטרי בבואנוס-אייירס

לזכות בשני-שלישים של הקולות, וזאת בשל הרכב הארגון ומספר הקולות המוקצב לכל מדינה. סך כל הקולות הכשרים הוא 1,165, מתוכם הבלוק המזרחי-הקומוניסטי מחזיק ב-291 קולות, הבלוק הערבי — 164, וארצות אפריקה, התומכות בגוש הקומוניסטי — 167; יחד — 622 קולות. כאן אין, כל התפצלות של קולות, כפי שקיים הדבר בגוש המערבי.

נציגי ארצות, הנמנעות באופן קבוע ואין שום סיכוי להזיזן מעמדתן, במקרה הטוב הם נמנעים בכל נושא הדין ביחסי מזרח ומערב, או בעניין הסכסוך הערבי-הישראלי. קולות אלה, 148 במספר, אינם באים במניין לצורך קביעת שני-שלישים של הקולות הדרושים לאישור ההצעה לסדר-היום. כלומר, הקולות היכולים לבוא במניין הם 1,017. מתוך זה, הגוש הקומוניסטי וגורותיו והערבים מחזיקים בבלוק של 622 קולות, המדינות החופשיות והמערביות אינן מצביעות באופן אחיד. הקומוניסטים וחלק מהסוציאליסטים נמנעים, או מצטרפים לקולות של הגוש הקומוניסטי.

גם אם כל המדינות המערביות וחלק מהמדינות הבלתי-מזדהות יצביעו אתנו, נוכל להציע לא יותר מאשר 335 קול, זה מספר הרחוק משני-שלישים הדרושים מכלל הקולות הדרושים.

ידענו זאת מראש. החלטתנו הייתה שאת עניין יהדות ברית-המועצות צריך להעלות בכל פורום בין-לאומי ובכל מחיר. חששנו היה שנצבור הרבה פחות קולות הפעם מכפי שצברה הצעתנו בפעם הקודמת, ולכן היססנו האם להעמידה להצבעה לאחר שנעלה אותה. רק כרגע האחרון, לאור פניות רעידה של חברי פרלמנטים שונים, החלטנו להעמיד את ההצעה להצבעה. הצעתנו צברה כמעט את אותו מספר קולות שצברה בפעם הקודמת. יש לציין שמשלחת ארצות-הברית נעדרה מהוועידה עקב הצבעות חשוכות שהיו בקונגרס. אילו השתתפה בהצבעה, והפעילה את כובד משקלה, ייתכן שהיינו צוברים אותו מספר קולות שצברנו בפעם הקודמת.

ההצעה הסובייטית וההצעה הערבית צברו מעל לשני-שלישים של הקולות, אולם ההצעה הסובייטית קיבלה 21 קולות יותר מההצעה הערבית, והיא אושרה. אין ספק שהיה תיאום מלא בין שני הגושים.

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: דין-וחשבון על ועידת האיגוד הבין-פרלמנטרי בבואנוס-אייירס.

תפיס טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

שאלה לסדר: לפי החקיקון צריך להתחיל את ישיבת הכנסת בהצעת האי-אמון. שאלתי היא מדוע אין מקיימים את החקיקון לפי ציווייו.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מתקשה לענות לך, כיוון שאת אותה שאלה שאלתי אני לפני ימים מספר, כאשר נדחתה הצעת האי-אמון שהייתי אמורה להגיש. אני אפנה את השאלה ליושב-ראש הכנסת, הקובע את סדר-היום.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

כתקנון יש על כך תשובה.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מבקשת שלא להיכנס עכשיו לדיון. חבר הכנסת מאיר כהן אבידב, בבקשה.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בין כסה לעשור השנה החקיקמה בבואנוס-אייירס הוועידה ה-76 של האיגוד הבין-פרלמנטרי. על סדר-היום של הוועידה היו חמישה סעיפים, ארבעה מהם נקבעו מראש, ואילו הסעיף הראשון היה אמור לכלול הצעה נוספת לסדר-היום מתוך ההצעות שהוגשו. נקבע שההצעה שתזכה לרוב הקולות מעבר לשני-שלישים מהקולות הדרושים תאושר כהצעה נוספת.

הוגשו שבע הצעות מטעם ניקרגואה, סוריה, ישראל — שהגישה הצעה בנושא מצוקת יהדות ברית-המועצות — מערב-גרמניה, איחוד הנסיכויות הערביות, אוסטרליה וברית-המועצות. גרמניה הורידה את הצעתה. ניקרגואה העלתה את הצעתה, אולם ביקשה שלא להצביע עליה, ושתי ההצעות הערביות אוחדו להצעה אחת.

זו פעם שנייה של ישראל יש הצעה לסדר-היום בנושא יהדות ברית-המועצות, תוך ידיעה מראש שאין לה כל סיכוי

חוכרת כ', ישיבה ר"ג

— ריין-חשכון על ועידת האיגוד הכין-פרלמנטרי בבואנוס-אייירס: הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חיות דמוקרטיות לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה —

האופרטיביים לגנות את כל המדינות הסותרות עם דרום-אפריקה, כלי להוכיח במפורש את שמה של ישראל.

קבלת הצעתו זו גרמה לסערה גדולה. הייתכן שבוועידה זו תצא ישראל בלא גינוי, ושמה לא ייכרך בכפיפה אחת עם דרום-אפריקה הגזענית? החלו מגעים בין המשלחות השונות ומשא-ומתן לפשרה לגבי שינוי הצעת ההחלטה שאושרה כמליאת הוועידה. ואכן, הפשרה שנתקבלה היתה, שההקדמה להצעת ההחלטה תישאר במקורה כפי שהוצגה על-ידי זימבאבווה, ואילו בחלק האופרטיבי תתקבל הצעתו. בשום פנים ואופן לא הסכמו לכך, אך כשהעניין הועמד להצבעה, פעל הבלוק המסיבי, וכאן צריך רוב רגיל. לצערנו, הצעת הפשרה נתקבלה ברוב קולות. זו, לדעתי, חצי נחמה.

בסוף דברי אני מוצא חובה לעצמי לציין בתודה את הסיוע שקיבלנו ואת המאמצים הרבים שהושקעו על-ידי משרד החוץ ושלוחיו — השגריר ועובדיו השגרירות, שליוחיו לפני הוועידה ובזמן הוועידה — וכן על-ידי עובדי לשכת הכנסת.

ובגינה אישית — יורשה לי להודות לחברתי וידידתי חברת הכנסת עדנה סולודר, אשר התמדתה, נוכחותה הרצופה, התעניינותה, מעורבותה והשתתפותה הפעילה, במיוחד בוועידת הנשים, ושיחיה הפעולה ההדוק וההבנה בינינו הביאו לתוצאות משיגות רצון בהחלט.

הי"ר ח' גרוסמן:
תודה רבה.

האם סגן השר מילוא נמצא? אני רואה שלא.

אני יכול לציין בסיפוק רב, שזו הפעם הראשונה מאז שאני משתתף בוועידות פרלמנטריות שלא היה בהחלטות שנתקבלו בסעיפים 1, 2 ו-3 כל גינוי או אזכור של מדינת ישראל. בעבר, בכל נושא שהוא בלא יוצא מהכלל, לא חשבו כמה הוא דן, שימשה ישראל השעיר לעזאזל, ותמיד נמצאה דרך לשרבב בכל החלטת גינוי את שמה של ישראל.

ההצעה הרביעית דנה בבעיית הקולוניאליזם והגזענות. בוועדה נדונה הצעת ההחלטה של זימבאבווה, אשר כללה שפע של גינויים והחלטות נגד ישראל, עקב קשריה המסחריים עם דרום-אפריקה הגזענית והסיוע הצבאי שהיא נותנת לה.

השתתפנו כמליאת הוועדה וניהלנו מאבק קשה כדי לבטל את כל ההחלטות שבהן אזכרה במפורש ישראל. בעוד שמדינות אחדות לא אזכרו בשמן, הצבענו על כך שאזכור שמה של ישראל, בלי להזכיר את שמותיהן של מדינות אחדות הסותרות עם דרום-אפריקה, ההבדלה הזאת יש בה משום גזענות, אנטישמיות, ואפילו נאציזם. הבאנו עובדות והוכחות על היקף הסחר של ישראל עם דרום-אפריקה לעומת היקף הסחר של כל מדינה ומדינה אחרת עמה, וכן של כמה מארצות אפריקה, ובמיוחד המדינות הערביות המספקות נפט לדרום-אפריקה תמורת נשק — בעיקר אירן ועירק.

הפצנו את החומר בין פרלמנטים מארצות המערב, מהעולם השלישי, מאפריקה הלטינית וגם מארצות אפריקה. הם נדהמו למראה החומר שסופק להם. ואכן, בוועדה נתקבלה ברוב קולות הצעתי למחוק מההקדמה את כל הסעיפים הכורכים את שמה של ישראל עם דרום-אפריקה, ובסעיפים

ג. הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חיות דמוקרטיות לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה בשל מיסוי קצבאות הזקנה

פה, ואדוני השר נסים, שרק רוחו מרחפת כאן כרגע, אתם שניכם יודעים שרוב מוחץ של חברי הכנסת, לא באמירת אנכי אלא בחתימה, הביע התנגדות לכיוון הזה שאתם מנסים ללכת בו. יודעים שמה שדולה — מרכז אותה חברת הכנסת נאווה ארד וחברים בה חברי כנסת מסיעות שונות — שאמרה באופן ברור את דבריה.

יש לנו גם נימוק שלישי, והוא בעיני העיקרי. אנחנו רוצים להקיע אתכם על החרדה שאתם יוצרים בקרב קשישים שוב ושוב. אדוני שר העבודה והרווחה, קשיש הוא אדם החי בדרך כלל בעולם של חרדות. הסיבות לכך ידועות ומוכנות. יש לו גם חרדה מפני הקץ, גם חרדה מפני הייסורים שלפני הקץ, וגם חרדה כיצד לעבור את התקופה עד אשר תגיע שעת הייסורים עם כמה שפחות יסורים. ואם יש חובה על החברה, הרי היא, ראשית כול, להפג עד כמה שניתן את החרדות, להנמיך עד כמה שניתן את מתח החרדות. מה עשיתם לפני שנה? במשך שנה שלמה הקשישים בישראל היו צריכים לפתוח מדי כמה ימים את העיתון ולשאל את עצמם האם יוטל מס על הקצבה שלהם או לא יוטל מס על הקצבה שלהם. שנה שלמה קשיש צריך לחיות בתדרה כזאת? ואתם מספקים כל מיני מספרים ומסבירים שזה רק לקשישים בעלי הכנסה מרמה כזאת ואילך, וקשיש צריך לסמך על המספרים שלכם. הוא צריך, ראשית כול, גם להבין אותם ואת כל תחבולות החשבון.

אנחנו רוצים שמרגע זה ואילך, כאשר קשישים במדינת ישראל ישמעו בתקשורת שיש איזו יוזמת חקיקה בכנסת הזאת, איזו הצעת חוק המתייחסת לקשישים, הם יידעו שזה רק

הי"ר ח' גרוסמן:

אנחנו עוברים להצעות אי-אמון לממשלה בשל מיסוי קצבאות הזקנה. ההצעה הראשונה — מטעם סיעת מפ"ם, ינמק אותה חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה: ואחריו — חבר הכנסת גרשון שפט.

יאיר צבן (מפ"ם):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כולם עומרים ותמהים מה קורה פה. לאחר שבמשך שנה ריחף כחלל עולמנו חוק-לא-חוק זה ברמות מיסוי קצבאות הזקנה, ולאחר שלפני חצי שנה לערך התבררנו, כביכול סופית, שהגזירה הזאת נגנזה, והנה שוב מדווחת התקשורת, ובלא הכחשות של משרדי הממשלה הרלבנטיים, כי מתבטלת הצעת החוק הזאת מחדש.

אחת משלוש — או שזו אינולת מדרגה עלילית, או שזה תכסיס ערמומי כדי להציא אחר כך עז קטנה ולהכניס במקומה חיש גדול או עדר כינוי, או שזאת מלחמת מ"ם במ"ם, משה קצב במשה נסים. אם זה כך, חוששני ששניהם ונחו את תורת משה בכל הנוגע לרצאה לקשיש. בכל מקרה, אטימות לב וקהות חושים יש כאן למכביר.

שאלו אותי חברי כנסת: מה לכם כי נזעקתם להגיש הצעת אי-אמון? אם אומנם זאת הכוונה, תוגש הצעת חוק ואתם תבינו דעתכם כשעה שהיא תעלה. ואולם, אנו מעלים את הצעת האי-אמון, ראשית, כדי להרתיע, כדי לעורר את דעת הקהל, כדי לעורר את חברי הכנסת, כדי לעורר את התקשורת. לכל יחינו להגיש הצעת חוק כזאת; שנית, כדי למחות על ההתגרות ברוב מוחץ של חברי הכנסת. אדוני השר קצב, הנוכח

הגמל של ההסתדרות, אתם תיקחו מתקציבי המדינה לרשויות המקומיות, אבל לא תגיעו לקופות הגמל של הבנקים. עצמאי שמקבל מקרן "עוצמה" בבנק לאומי לישראל, לא 1,000 שקלים בחודש אלא 5,000 שקלים בחודש — לא תגיעו בו. הוא לא ישלם מס על קצבאות זיקנה. ואתה, אדוני השר, תעלה להגן על כך.

כאן, אדוני השר, לא מדובר בצמצום הוצאה אלא בהגדלת הכנסה. לכן אי אפשר שלא לשאול אתכם על הגדלת הכנסה ממקורות אחרים. לא אחזור על השאלות הקלסיות שלא נשאלו: מה עם המלחמה שלכם בהון השחור? בתוך העלמות המס החלתם להעלים גם את מס השפתיים של המלחמה בהון השחור. אפילו מס שפתיים כבר אינם משלמים למלחמה הזאת. מה עם המיסוי על דירות פאר? מה עם המיסוי על ארוחות עסקיות? — זו פרשת שחיתות אדירה. אילו היו מטילים עליה מס, הייתם גובים סכומים פי כמה יותר גבוהים.

אתה רוצה עצות חלופיות; אדוני שר העבודה והרווחה? אתם התחייבתם לכטל את היטל הרכב — כטלו אותו בשנה הבאה, פרט להיטל רכב על מכוניות פאר. הנה, יש לך פתרון קונסטרוקטיבי — היטל רכב על מכוניות פאר. ואז אתה לא צריך להטיל מס על קצבאות קשישים.

יש גרסאות שונות לגבי מקור רעיון התערערים החדש-הישן הזה. גרסה אחת אומרת — האוצר. אם זה נכון, אני רוצה לומר לשר האוצר: כאשר נכנסת לתפקידך החדש, אמרת מפורשות שזו היתה ההחלטה הראשונה שלך, שאתה מורשך בחזרה שתי יוזמות חקיקה — אגרת חינוך והטלת מס על קצבאות זיקנה. לא רק זאת, השתבחת אז ואמרת, שהצעד הזה מבטא את עיקר אמונתך ותפיסתך החברתית. זה הרגיו מאוד את שר האוצר הקודם יצחק מרדכי, שהסתייג בחריפות מההצטרף. אתה לא נרתעת ואמרת, שאתה רואה במיסוי קצבאות הזיקנה מס יסף, שמטילים אותו על האזרח הישראלי בגלל האשמה שהוא הגיע לגיל זיקנה.

אני מבקש ממך דבר פשוט — שתעמוד בדיבורך. כדי שלא אצטרך לשאול אותך האם המעשה שאתה עושה, שאתה יחם או אפילו נותן לו יד, זו המורשת היהודית שלמדת בבית אביך. אם לא, אל תחיר להעלות על סדר-יומנו עוד הצעות נלחות כאלה.

יש אומרים, שייזום הצעד הזה, הבלתי-מוכן, המרגיז, אינו מעשה נסים אלא מעשה קצב. הוא באמת דומה יותר להנחתת גרזן של קצב מאשר לנס שירד משמים. אם זה תרגיל במאבק שלך נגד לחץ מצד האוצר לקצץ, ואתה זורק לאוצר את האתגר הזה, ואתה יורע שיש על כך התנגדות כה חזקה ככנסת, הייתי סולח על כך, אילו לא היה מדובר בקשישים. אדוני השר קצב, אסור לנהל את המלחמה הזאת על גבם של קשישים.

אם יש חשבונות אחרים, סמויים, לך ולחברך, שותפך לקואליציה — ויש גרסה שזה כך — או אם יש חשבונות עם מוסדות השייכים לשותפתך לקואליציה, שוב — עשה זאת בזירות אחרות. לא בזירה הזאת. נרד מגבם של הקשישים.

גם היום צריך לזכור, שהיחידים שנפגעו פגיעה קשה מהתרגיל הקודם היו קצבאי המדינה. בחקופה של תקנות שעת-חירום, ביולי-אוגוסט-ספטמבר, הורידו מהם את המס שהוטל על קצבאות הזיקנה.

נאוה ארד (המערך):
בני 70 ומעלה.

לברכה ולא לקללה, רק לשיפור ולא לגזירה, רק לפתרון בעיות ולא ליריב בעיות.

כאשר קשישים במדינת ישראל פותחים כיום את העיתון, למה הם מצפים? הם מצפים לשמוע על פתרון בקצב מואץ יותר של בעיות האשפוז הגריאטרי. הרי יש תור של למעלה מ-1,000 קשישים — אצלך כ-700 ובמקומות אחרים עוד כמה מאות מצפים לאשפוז גריאטרי. ואתה, אדוני השר, יודע שיש היום מיטות פנויות, ויש קשישים בתור, ואין הסדרי תשלום עם המוסדות, ומאות מיטות פנויות עומדות ריקות. יש בעיות של טיפולי שיניים לקשישים. מה עושה משרדך? מה עושה משרד האוצר בנוון? יש בעיות של מכשור רפואי, יש בעיות של הסעות לטיפולים. בעיות של דיאליזה, של חולי סרטן, יש בעיות של ארוחות חמות, יש בעיות של דיוור מוגן. בעניין זה יש קצת התקדמות, אבל שוב — העמיד אינו מובטח, כי משרד השיכון הפסיק את הכנייה.

אנחנו תוודים ואומרים, שאנחנו רוצים שמן הדוכן הזה תבואנה כזו אחר זו, כמירדת היכולת האמיתית של החברה שלנו, בשורות לציבור הקשישים: שייאמר: הנה כזה זונז עזר אחד קדימה, וכזה זונז שני צעדים קדימה, ואנחנו מתחייבים לזו צעדים נוספים.

מדוע אמרתי שזאת אינולת בדרגה עילאית? מהי ההכנסה הצפויה מכל התרגיל הזה? אתם מספקים נתונים על 20 מיליון שקלים חדשים, שזה כ-12 — 13 מיליון דולר. מומחים שיש להם נתונים טובים לא פחות משלכם, ואני חושש שאובייקטיביים יותר, אומרים שאין זה כך. הם אומרים שההכנסה הצפויה המקסימלית היא 6 מיליוני דולר; ואני דיברתי עם מקורות שעוסקים בנושא הזה. כמובן, לו הודעתם שזה רק 6 מיליוני דולר, לא הייתם אתם עצמכם מעזיזים. אם כך, מנפחים כאן ומנפחים שם. אמרו לי אנשים באוצר, שהנתונים של האוצר על חקצי המדינה מנופחים. אדוני השר, קיבלת נתונים על מספרים שאינם ריאליים. אתם יודעים שזה כנראה לא יעבור בכנסת הזאת.

מה אתם אומרים לנו? אתה תעלה לכאן ותסביר לנו שמדובר רק בפנסיונרים עשירים. מה פירוש עשירים? וזג שהכנסתו 1,000 שקל לחודש ברוטו יכלול בקטגוריה הזאת. אנחנו, חברי הכנסת, מהדוכן הזה, עם ה"לוקס" שקיבלנו אחמול, אנחנו נמין אותם כפנסיונרים עשירים, או אמידים?

דבר שני, אדוני השר, ואתה יודע את זה היטב, קודם נפרץ העיקרון ואחר כך משנים את הסכומים. מנין אני יודע זאת? היו דברים מעולם. איך התחיל עניין המיסוי על קצבאות הילדים? התחלתם מקצבת ילד ראשון רק לגבי אלה שדרגת המס שלהם היא 50% ומעלה. והזרנו בקשר לכך את הכנסת. אמרנו שאם נשבר העיקרון יהיה לזה המשך. כעבור שנה כאתם עם הצעה לגבי שני ילדים, וכבר לא מדרגת מס של 50% ומעלה אלא מדרגת מס של 45% ומעלה. ייפרץ העיקרון — הסכום של 1,000, השיעור, הכול ישתנה.

דבר שלישי, יש כאן פגיעה בעיקרון החיסכון. האם מותר לשלוח יד רק בחיסכון של העובד לעת זיקנה? בחסכוניות אחרים? יש הגנה על חסכוניות הציבור.

קריאה:
יש חוק.

יאיר צבן (מפ"ם):

ממי תגבו? רק משכירים לשעבר. שוב, השכיר הוא האובייקט הקל, קל לשלוח את היד לכיסו. אתם תיקחו מקופות

חוכרת כ', ישיבה ר"נ

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, תזית רמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום
לחבר א"אמון לממשלה —

קיימת שחיקה גם בגמלה עצמה. בפנסיה התקציבית היתה בשנתיים האחרונות שחיקה של קרוב ל-25%, ובפנסיה המצטברת — קצת פחות מ-20%. אם כן, היתה כאן שחיקה עצומה, גדולה מאשר בכל סקטור אחר, והעיר זאת לפני חבר הכנסת יאיר צבן. לכן אני אומר ששחיקה נוספת היא פשוט עוול.

שמעתי דיבורים על שינוי כשיטת הוותק. אנחנו מזהירים גם מפני רצון לעשות דברים בכיוון הזה.

נימוק נוסף שאני רוצה להעלותו נוגע לאספקט החינוכי. יש כאן עניין חינוכי לגבי הדור הצעיר. יש לחשוש שהצעירים יראו באי-רמתן יחס כבוד לזקן ולזקנה והפרת ההתחייבויות כלפיהם. הנהגות, שלפיה אפשר לזלזל בזקנים ולפגוע בחלשים.

עד כמה היטיבה התורה והמסורת היהודית להבין נקודה חשובה זו אנחנו יכולים לראות בעשרות המצוות ובסיפורים הרבים המפורזים על פני כל הספרות התלמודית והמדרשים. יש כמה דברים מעניינים מאוד בנושא זה. נאמר בתורה "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן". זו אחת מתרי"ג המצוות. יש מחלוקת בגמרא על ההגדרה של "זקן". יש מי שאומר, שחובה לקום רק בפני אותו זקן שהוא גם חכם. רבי יוסי הגלילי אומר: אין זקן. אלא מי שקנה חוכמה ואפילו הוא צעיר, כי אצלו ההגדרה של זיקנה היא החוכמה. לעומת שניים אלה אומר איסי בן יהודה: כל שיבה במשמע, ומפרש רש"י: ואפילו זקן אשמאי. ומסכם רבי יוחנן, שההלכה כמותו.

וראים אנו אפוא התייחסות כללית לאדם זקן, בלי כל קשר למעמדו, בלי כל קשר לכושרו, בלי כל קשר לתפקיד שמילא בחייו. מובן שלתלמיד חכם היה במקורותינו יחס של כבוד מיוחד, אבל גם זה עד גבול מסוים. במסכת בבא-בבא מסופר על רבי יהודה הנשיא, שהיה עשיר גדול, ובשנות בצורת פתח את דלתות ביתו לעניים ולזקנים ונתן להם לאכול, אבל בתנאי אחד — שילמדו תורה. פעם אחת נכנס אצלו אחד מתלמידיו שהיה מחופש, ולא הכירו. שאל אותו אם למד תורה היום, והתלמיד השיב: לא. נתן לו רבי לאכול, אבל סוג אחר של אוכל. באו אליו תלמידיו ואמרו לו: הכיצד? הלא זה כאמת תלמידך. הבין רבי שהוא טעה, פתח את הבית ונכנסו כולם. מוסר ההשכל מדברים אלה הוא, כי יש לנהוג בשוויון כלפי אותם אנשים שנמצאים בחברה בעמדת חולשה, אם בתוקף גילם, כשל היותם זקנים, ואם מסיבות אחרות.

התורה גם רואה באריכות ימים גמול על התנהגות טובה בעניין כיבוד אב ואם. נאמר: כבוד את אביך ואם אמן למען יאריך ימך. אם כן, באריכות ימים יש משהו טוב, משהו שצריך להתייחס אליו בכבוד. אריכות ימים נזכרת גם בקשר למצוות שלוח הקן. ויש לכן ראיות רבות נוספות. במשלי נאמר: שונא בצע יאריך ימים.

ואם אנו עוסקים בצד החינוכי, עלינו לזכור שקיים כאן חוב של החברה לזיקנה. אנשים אלה עבדו ועמלו, עשו והקימו ובנו כמשך השנים נדבכים נדבכים, הוסיפו לבנים לכניין המדינה והחברה, והיום יש מי שרוצה להפנות להם עורף.

אני אישית ראיתי בזמן האחרון כמה אנשים שהכרתי אותם כאשר אני עוד הייתי נער צעיר והם היו במלוא כוחם, עובדים ורצים, פעילים למען עצמם ולמען הכלל ועוסקים כל הזמן, ממש אירוח. כיום אני רואה אותם מצומקים, צועדים לאט לאט, עצובים ומנסים להסיח את מר לבם ואין שומע. האם מותר לנו לפגוע בהם?

יאיר צבן (מפ"ם):

נכון, בני 70 ומעלה, זה כתם שלא נמחה עד היום.

אני חושש שבתרגילים שאתם תעשו, הראשונים שעל קצבתם יעלה הכוונה יהיו קצבאי המדינה. קצבאי המדינה הם השחקים ביותר, הדפוקים ביותר, הם אלה שההגנה על הפנסיה שלהם היתה הקלושה ביותר. אל תרימו את היד לפגוע בהם יותר. כל זה היה מצחיק מאוד, אילולא היה עצוב. הדבר מעורר הרבה תמיהות, מפני שאתם מדברים על רפורמה במס, על הקטנת נטל המס, פתאום, כעורב המבשר על היצירה שטרם פרשתם לפניו, אתם שולחים את המיסוי על קצבאות הזיקנה.

יש כאן דלות רבה של מחשבה. נעצרה האינפלציה — אפשר להקדיש מחשבה על ייצוב המשק, על צמיחה, על שינויים מבניים. במקום זה אתם מעסיקים את עצמכם ואתנו בדבר הנלח הזה.

כמה זמן כוזבו הכנסת, ועדת הכספים ועדת העבודה והרווחה בשנה שעברה. במקום לדון בבעיות כלכליות וחברתיות אמיתיות, דנו באגרת החינוך ובמיסוי קצבאות זיקנה. איך הוצאתם לריק את זמנו של הבית הזה. הפסיקו עם העניין הזה.

אדוני שר העבודה והרווחה, עלה סוף סוף על הדוכן הזה ואומר: לממשלת ישראל אין שום כוונה, לא בהווה ולא בעתיד, להטיל מס על קצבאות זיקנה. תודה רבה.

הי"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחבר הכנסת יאיר צבן. כאותו נושא, רשות הדיבור לחבר הכנסת גרשון שפט מסיעת התחיה.

גרשון שפט (התחיה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת האי-אמון שסיעת התחיה מגישה היום כוונתה לזעוק, ללצלל בפעמונים ולהתרעע על הסכנה הצפויה לאוכלוסיית הגמלאים והזקנים. אין אני משלה את עצמי שנוכל להפיל את הממשלה, אף שהיא היתה צריכה ליפול מזמן בגלל נושאים קריטיים אחרים. אבל אני מבקש לקבוע, שלדיון היום תהיינה השלכות מעשיות בעתיד הקרוב. 67 חברי כנסת פנו לממשלה בדרישה שלא לפגוע בגמלאים, רובם חברי הקואליציה, בראשות חברת הכנסת נאווה ארד. אני משוכנע שהם לא ייתנו לממשלה לכצע את הפגיעה הזאת.

זו אפוא איננה הצעת אי-אמון על פעולה או מחלל בעבר, אלא זהו אי-אמון שיש לו סיכוי רב למנוע עוול בעתיד. מה הם הנימוקים העיקריים שלא לפגוע בגמלאים? הדברים נאמרו לא אחת ולא שתיים מעל במה זו.

הגמלאים, ששילמו מסים כל ימי חייהם ודמי ביטוח לאומי, מקבלים קצבת זיקנה המהווה כ-15% מהשכר הממוצע במשק, שמגיע היום ל-1,000 שקל בקירוב. גם הפנסיה שהם מקבלים, ואותה הם צברו במשך עשרות שנים, נוכעת מהפרשות ממשכורת ששולם עליה מס בשעתה. הדבר דומה לחברות ביטוח או לתוכניות חיסכון. לא ייתכן שעל סכומי כסף ששולם עליהם מס פעם אחת, ייגבה מס פעם נוספת.

זו תהא הפרת הבטחה, הפרת הסכם בין העובדים לבין הממשלה, דבר שיכולות להיות לו השלכות חמורות על התנהגות הציבור, ובייחוד ציבור העובדים, כלפי תוכניות חיסכון, זה יכול לגרום לכל מיני מניפולציות מצד העובדים למען הבטח, כביכול, את כספם לעת זיקנה. קיים חשש שאם תהיה שחיקה באותן גמלאות, האנשים ינסו למצוא דרכים אחרות כדי להבטיח את ימי זיקנתם.

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום — להביע אי-אמון לממשלה —

לשכות, מכונות וכל השאר — עם זה אי-אפשר לבוא לציבור ולדרוש ממנו.

לא נתאור חכמים ונביאים לימות המשיח, כדי שישלטו על כל העולם, ולא כדי שיירדו בגויים, ולא כדי שינשאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי שיוכלו לחיי העולם הבא. ובאותו זמן לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים, וישיגו כוראם כפי כוח האדם, שנאמר: "ומלאה הדעת את ה' כמים לים מכסים" (סוף הלכות מלכים להרמב"ם).

אין לנו אפשרות להכטיח לזקנים את העולם הבא, אבל יש לנו חובה לאפשר להם קצת נחת בעולם הזה. ממשלה שאינה מכינה זאת איננה ראויה להמשיך לשלוט.

היור"ר מ' כהן אביב:

תודה לחבר הכנסת גרשון שפט. באותו נושא, מטעם סיעת חד"ש, רשות הדיבור לחבר הכנסת צירלי ביטון.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמיר מביטח ונסים מקיים, זו התמונה המזדקרת מול עינינו בזמן הקצר שבו מכהן יצחק שמיר כראש הממשלה ומאז ביצוע הסכם הרוטציה, בשבוע שעבר העלינו בכנסת הצעת אי-אמון בממשלה על דרך טיפולה במשבר האחיות, ואז גם ציטטנו את איומיו של ראש הממשלה בקשר למדיניות ממשלתו בתחום הכלכלי. השר נסים הכטיח להראות את נחת זרועו לאחיות ולמי שחושבים ללחום על פת לחם ורמת חיים. והיום, כדי להרגיש לנו זאת טוב יותר, מתבשרים אנו על הטלת מס על קצבאות הזיקנה.

חברי הכנסת, לפני פחות משנה, ב־16 בדצמבר, קיימה מליאת הכנסת דיון בנושא שחיקת הקצבאות של הגמלאים. שר העבודה והרווחה ידע וגם שמע על מצבם הקשה של הקשישים ועל השחיקה בקצבאותיהם. השר אמר אז: "נושא שחיקת הגמלאות לא ירד מסדר-יומנו במשך כל השנה האחרונה". השר הוסיף ואמר: "לתענו חלוקה צודקת של הנטל וצמצום מרבי של הפגיעה בשכבות החלשות יותר בחברה, שאינן יכולות לשאת בנטל". כבר אז היה ברור כי באוצר התבשל גזירת חדשות שהיו מיועדות לכמה מגזרים של מבוסחי הביטוח האומי.

דברים אלה מוכיחים שהדמעות שהזיל שר העבודה היו דמעות תנין, ולא את טובת הקשישים הוא רצה ולא על האינטרסים שלהם הוא הגן. את אחת התמונות המזעזעות שהופיעו בעיתונות אז, שבה נראית זקנה נוכרת בפח אשפה, אי-אפשר לשכוח. אי-אפשר לשכוח את אותה קשישה, שהייתה שקועה עד עומק נשמתה באותו פח אשפה, שמא יתמזל מזלה היא תמצא לה שאריות אוכל. תמונות אלה, חברי הכנסת, אסור שיחזרו.

חברי הכנסת, עברו חודשים מספר, ופתאום הכול נראה אחרת. הקצבאות לא נשחקות, פתאום הגמלאים נראים עשירים, ובמסגרת המאמצים לייצוב המשק מציעה הממשלה חוק להסרתי חירום במשק, שעל-פיו מטילים מס על הגמלאים. הממשלה, על אף דמעותיו של שר העבודה, רוצה לייצב את המשק על גבם של הגמלאים השקועים עמוק בתוך פח האשפה. עמוק מתחת לקו העוני.

אולם, חברי הכנסת, נראה שבמשרד האוצר, כפי שכותב מר אורי אלפרט, המשנה וממלא מקום יושב-ראש הסתדרות הגמלאים, יש מומחים מסוימים אשר גורסים שאת בעיות

וכעת אני מגיע לנימוק האחרון: הרגשת הקשישים ותרומתם לחברה. הקשישים עוברים משברים נפשיים רבים עם הפסקת עבודתם וכניסתם לסדר-יום שונה מזה שהיו רגילים לו כל השנים. הירידה בהכנסותיהם, לפעמים ירידה דרסטית, והצורך למצוא תעסוקה, בילוי או התעסקות אחרת גורמים גם לחיכוכים ולמערכת מחתים מסובכת ביותר, ויתור על אורחות חיים וחוסר באמצעים מספיקים מביאים לשינוי בהתייחסות של סביבתם אליהם, ולפעמים אפילו כיחס לידהם כלפיהם. לפי כמה מחקרים — מאוד מפילא אותי שנעשו כאלה — האינטרסים הכלכליים קובעים גם את יחס הילדים אל הוריהם.

בין סוציולוגים יש ויכוח האם מוטב שהזקנים יישארו בקהילה שלהם, בסביבה שלהם, בתוך החברה הסובבת אותם, או אולי מוטב שיוחקו מהקהילה שבה הם חיים ויעברו לגור יחד עם בני גילם בבתי-אבות לסוגיהם — אינטגרציה מול סגרגציה. אולם ברור, שבשתי צורות החיים הכנסתו של האדם ודימויו בעיני עצמו הם גורם חשוב בהרגשתו ובאפשרות התפקוד שלו.

אני שומע את אנשי הכלכלה, והנחת היסוד שלהם היא, כי הזקנים אינם מייצרים, ההשקעה בהם גדולה יותר מהתמורה, הם מקבלים שירותים חוצים להטבות; כאילו כל עברם נמחק. אין מתייחסים אליהם כמונחים של השקעה שהיתה בעבר, אלא לפי ההשקעה בהווה בלבד. הם נתפסים כאנשים החובעים חמדי, ובעצמם אינם יוצרים ואינם תורמים, ולכן התמיכה בהם היא בחסד ולא בזכות. נראה לי, וזה נימוק נוסף על כל הנימוקים הקודמים, שהגישה ה"כלכלית" הזאת מוטעת. גם הקשישים, גם הזקנים יכולים לתרום ולהועיל לחברה. אפשר להפעיל אותם בהתנדבות בבתי-חולים, במסודות סעד, במעונות, במועדונים, בספריות ועוד כהרבה מקומות אחרים. מוכן שאי-אפשר להפעיל את הזקנים כיותר, אבל אפשר להפעיל את בני ה-60 ו-65 שיצאו לגמלאות. אלא שאת זאת אפשר לעשות רק אם הם יהיו שבעי רצון וראו שהחברה לא נוטשת אותם וזוכרת להם את עברם. אנשים ממורמרים לא יסכימו להתנדב ולא יסכימו לעזור. אנו צריכים להבין שההתנדבות ועזרה אלו יכולות לחסוך כספים רבים, אבל יותר מה: פעילות זו תעזור לזקנים עצמם. יהיה להם ביטחון עצמי וסיפוק, ואני בטוח שהם ירצו פחות לקופת-חולים ויטרידו פחות את בני משפחותיהם. אנו יכולים להביא אותם, לפחות חלק מהם, למצב שבו הם יהיו נכס לחברה ולא נטל.

במסגרת דיון זה קיימת בעיה עקרונית לא קלה, ואינני רואה את עצמי פטור מלהתייחס אליה, במיוחד כחבר ועדת הכספים. צורכי עמך מרוכזים, אך החקיקה מצומצמת והיכולת דלה. אנו חייבים להקדיש כספים רבים לביטחון, אולי יותר מאשר עד כה. אנו חייבים לקיים מערכת חינוך, ואולי טובה מזו שיש לנו היום. אנו חייבים לדאוג לשכבות החלשות. אנו חייבים למלא משימות איומות, שכן זה עתידנו, וגם זה עולה כסף רב. מהיכן אפוא ימצאו המשאבים?

אין כאן תרופת פלאים. עלינו לעבוד יותר, ליצור יותר ולייצא יותר. אנו חייבים לצמצם את כל הוצאות הראווה והכבוזים, שעולים מיליונים לעם ישראל, למנוע כפילויות ולקצץ כל פעילות שאינה חיונית, ואפשר למצוא דוגמאות רבות לכך.

אבל לכל זה דרושה הנהגה חזקה, אמינה וישרה, אשר צריכה לשמש דוגמה לציבור. אפשר לדרוש מן הציבור, אפשר להטיל עול על הציבור, אבל רק אם באים אליו בידים נקיות. עם דוגמה כזאת שראינו לאחרונה במשרד החרץ בנוגע לרוטציה — זריקת בעלי מקצוע, הבאת "אנשי שלומנו", בניית

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה —

מקום ומעל לכל במה, ואנו חובעים מההסתדרות לעמוד לצדם של הגמלאים ולמלא תפקיד מרכזי במאבק נגד מדיניות הממשלה, כדי לשנות את המדיניות ההרסנית הזאת, כל עוד לא תוחלף המדיניות הזאת במדיניות שתשרת את ציבור העובדים ותשפר את רמת חייו של הציבור הרחב, ובתוכו הגמלאים, אין לנו אמן בממשלה, על כן אנו מציעים להביע לה אי-אמון.

הי"ר מ' כהן אבידן:

תודה לחבר הכנסת צ'רלי כיוון. באותו נושא, מטעם סיעת ר"צ — חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברות וחברי הכנסת, מובן מאליי שאני מסכים עם רוב, או כל הנימוקים והטיעונים שנעטנו לפני, ואיני רוצה לחזור ולפרטם ולהללות אתכם בנימוקים הללו, אלא בעיקר להבהיר טיעונים נוספים וחדשים. בעיקרו של דבר, הטיעונים שנעטנו עד עתה הם צורקים ותקפים, ולא אכנס לפירוט רק מפני כבודכם, אבל אי-אפשר להתעלם מן העובדה, ששטלת מס על קצבאות שנוכעות מחיסכון משכר שכבר שולם עליו מס היא עוול בל יכופר. אני רוצה שיהיה ברור, שמשמעות הדבר היא אפליה לרעה של השכיר ושל השכר לעומת ההון; זה בראש ובראשונה. ובשנייה, אם אנחנו הולכים ומטילים בדיעבד, פעם נוספת, מיסוי כצורה שבה הממשלה מתכוונת לעשות זאת, הרי זו הוגאה של הציבור שלא יודע בפני אילו נתונים הוא עומד, כיוון שהממשלה באה ומטילה עליו מס פעם נוספת.

יחידה מזאת — איני מחדש דבר לגבי העיקרון הביטוחי. הביטוח הלאומי, רבותי, איננו מס הכנסה. הוא לא מס הכנסה א' ולא מס הכנסה ב' ולא מס הכנסה ג'. הביטוח הלאומי הוא ביטוח שאותו מבטיחה החברה, ולא במקרה מי שעומד בראש הביטוח הלאומי זו מועצה ציבורית. ההחלטה של הממשלה לאנוף על הביטוח הלאומי שלוש מס על הקצבאות משמעותה פגיעה בעיקרון הביטוחי, ופגיעה כזאת, כאשר היא נעשית על-ידי ממשלה בישראל, היא איתות להפקרות בכל המשק, כיוון שאין שום סיבה שלאחר מכן חברת ביטוח פרטית לא תרמה את מבוטחיה ותסתמך על התקנים של הממשלה. עד כאן לא רציתי להוסיף דברים אלא רק להדגישם.

מה שאני מבקש להדגיש ולהוסיף הוא, ראשית, שמתגלה לעינינו תמונה מאוד מעניינת: סיעת העבודה החליטה להתנגד לחוק; סיעת הליכוד פרסמה היום שהיא מתנגדת לחוק; האופוזיציה מגישה אי-אמון בגין ההצעה הזאת —

שבח וייס (המערך):

עדיין אין הצעת חוק.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— 67 חברי כנסת הגישו בכתב את התנגדותם לחוק הזה. אם כן, מי תומך בו? מי רוצה להעביר אותו? איזה שר רוצה לנסות ולאנוף אותו? להכנסת, המתנגדת לו? האם הכנסת אינה ריבונית דיה בפני ממשלת ישראל כדי לומר: איני רוצה את החוק המשפיל הזה? זה הנימוק האחר להצעתנו להביע אי-אמון לממשלה.

הנימוק השני הוא העובדה, שהממשלה מנסה להציג תמונה מאוד מעניינת ומורה למוסד לביטוח לאומי את הדברים הבאים: כל זוג — שימול, חברי הכנסת, יש לי את זה מעורבן — שכלל הכנסתו תהיה מעל ל-1,000 שקל — לזוג, לא לבודד — המיסוי הזה יחול עליי. האם 1,000 שקל זה הרכה כסף בשביל זוג קשישים, עם כל הבעיות הבריאותיות ועם כל

חקציב המדינה ניתן לפתור על גבם של הגמלאים. ורק בעקבות הפגנה המונית שערכו הגמלאים נגד הממשלה והמאבק העקבי והעיקש שהם ניהלו, כדטלו הגזירות והממשלה נסוגה מכונתה להעביר את החוק בכנסת.

מומחי האוצר ומומחים אחרים מדברים בתקופה האחרונה על חובתם להוריד את נטל המסים מהציבור. אבל מתברר, כי לגבי אותם מומחים ואלה הממונים עליהם הגמלאים כבר אינם חלק מהציבור. ואם כך המצב, אז אפשר לקצץ להם את מקור פרנסתם היחיד.

חברי הכנסת, אנו מדברים על ציבור של 292,000 אנשים, שמקבלים המוסד לביטוח לאומי פנסיות ויקנה. אומנם שיעור קצבתם מעוגן בחוק והוא עומד היום על 14.7% מהשכר הממוצע במשק, אבל במצב זה אין שום הגנה על הכנסתם של הגמלאים, כי גם השכר הממוצע נשחק. נדראה לא די בכך. שכן הממשלה רוצה לפגוע אף יותר בגמלאים ולהטיל מס על הקצבה שהגמלאי מקבל.

אם גממה זו תמומש, חברי הכנסת, היא תהווה פשע נוסף בשררת הפשעים והממשלה מבצעת נגד מעוטי היכולת ומקבלי הקצבאות. היא שמה לה למטרה להבריאת המשק על גבם של חלשים, ובמי מדובר אם לא בחלשים ביותר בחברה, כאשר הממשלה הופכת את המוסד לביטוח לאומי לכלי שרת למימוש מטרתה במדיניותה האכזרית הזאת.

רבותי חברי הכנסת, אפשר להמשיך ולספר בצער ובכאב על מצבם של הגמלאים. אפשר להביא סיפורים ותמונות שהיו מביישים כל ממשלה וכל שלטון המכבד את עצמו. אבל את התמונות מלפני שנה, של הקשישים החולים הנזרקים לדחובות, לא שכחנו ולא נוכל לשכוח. נכון שהבעיה אז, רבותי חברי הכנסת, נגעה למשכר כמערכת הבריאות. אבל, ראו כמה קשה וכמה מכאיב קיצוץ בשירות חיוני, כאשר מדובר בשכבה חלשה כשל הגמלאים. ועל הקצבה שלהם עוד מתכוונים להטיל מס. לשחוק אותה אף יותר ולגמד אותה.

חברי הכנסת, לפני שבוע התפרסם בעיתון "הארץ" מחקר של מר בנבנישתי, מנהל פרויקט דלתא לחקר השטחים, האומר שבמשך השנתיים שחלפו ניתוספו כ-15,000 מתגנחים לשטחים הכבושים ואוכלוסיו כ-13 התנחלויות חדשות. כמו כן נוסדו, שבתקופה הנ"ל הושקעו סכומים ותקציבים ענקיים בתנופת הבנייה בהתנחלויות, ובאותו זמן מעלה משרד הביטחון תביעה לתוספת של 10% לחקציבו. ראש הממשלה דיבר על כך שבאפריל היתה צפויה מלחמה עם סוריה. לכל המטרות האלה, רבותי חברי הכנסת, יש חקציבים. כי במטרות אלה, בפרות הקדושות, אי-אפשר לפגוע. למיד צריך לעמוד הכן ולספק להם את רישותיהם, כדי שימשיכו להוליך אותנו אל המלחמה הבאה, אל המשך שפיכות הדמים, אל התהום. ואם בדרך חייבים לדרוס משהו, אזי דורסים את החברה הישראלית, את השכבות הנחשלות, את מי שאינם יכולים לחיות בלעדי אותם שירותי רווחה.

חברי הכנסת, אנו מביעים אי-אמון לממשלה בגלל כוונתה להטיל מס על קצבאות הגמלאים, אבל מדיניותה של הממשלה מכוונת בעיקר לפגוע באוכלוסייה הרחבה, אוכלוסיית החלשים, בתחומים ובשירותים שבהם היא מטפלת, והדבר נעשה בצורה מכוונת ועקבית על-ידי מיסוי הקצבאות המשולמות על-ידי המוסד לביטוח לאומי, ועם זאת — קיצוצים דרסטיים בשירותים הסוציאליים, בשירותי הרווחה, החינוך, הבריאות ועוד. נגד כוונות אלה, נגד מדיניות כלכלית כזאת המכוונת לפגוע בעובדים, בגמלאים ובחלשים בכלל צריך להיאבק בכל

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חית רמוקרטית לשלום ולשוויון התנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה —

הוא: איך יכלה הממשלה להקדיש בשנה האחרונה מאות מיליוני שקלים להתנחלויות ולשטחים? אינני נכנס לפרטים מפאת קוצר הזמן.

בני שליטא (הליכוד):

מאיפה אתה לוקח את האגדות האלה על ההתנחלויות ועל השטחים?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יש לי בשורה בשבילך, חבר הכנסת בני שליטא. אני מציע לך לבדוק את זה, רק בשנה האחרונה הושקעו בחשתיים בלבד

מיכאל איתן (הליכוד):

וכמה הושקעו בסקטור ההסתדרותי, בקופת-חולים ובקיבוצים?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

האם אינך יכול פעם אחת לאפשר לי לדבר בלי שתצעק? אתה רוצה לשמוע חשוכה, או רק לצעוק?

חבר הכנסת מיכאל איתן, אם הסקטור ההסתדרותי קיבל כספים כדי ש"סולל-בונה" תוכל להמשיך לפעול ולשלם משכורות לעובדיה, אני בעד.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם פיטרו עובדים, הם לקחו את הכסף כשביל ההון שלהם. את העובדים הם פיטרו, 3,000 עובדים הם פיטרו.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

תראה איך אתה נעשה היסטרי ברגע שאתה צריך לשמור את האמת המרה.

יעקב שמאי (הליכוד):

זו אגדה שהם קיבלו את הכסף כשביל להפעיל את "סולל-בונה" ולשלם משכורות.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אם קופת-חולים נותנת יותר בריאות ולכן מוקדש הכסף, אני בעד. אם הכסף הולך לבירוקרטיה או לבזבז או לגבירים, תוכיח זאת ואני אצטרף להתנגדותך. שמעת את התשובה? אני מבקש שתהיה מספיק הוגן כדי שתסכים עכשיו למה שאמרתי לגבי ההתנחלויות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אילו גבירים גרים בהתנחלויות? שם גרים חלוצים.

בני שליטא (הליכוד):

למה אתה עושה מחקר רק על השטחים? אולי תעשה מחקר גם על זה?

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש לשאול שאלה הקשורה לדברים שאמרתי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כשביל זה אתה צריך לבקש את רשות היושב-ראש.

היו"ר מ' כהן אביב:

חבר הכנסת רן כהן, בזמן העומד לרשותך אתה יכול לעשות כרצונך. אם אתה מסכים להשיב — זה על חשבון זמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני רוצה לשאול את חבר הכנסת רן כהן שאלה לגבי הדברים שהוא לא דייק בהם. ברשותך, אדוני היושב-ראש,

הבעיות של אשפור והבעיות האחרות שבאות עם הזיקנה? זה באמת הרבה כסף? והלא אנחנו יודעים שרק 15% מן הקשישים מתקיימים היום מהכנסה שהיא מעל השכר הממוצע במשק. הרי אומר, הממשלה מחליטה מכוח חוק להפוך את כל הקשישים במדינה לאכזריות, לנזקקים. מה זה, אצל הממשלה להיות זקן ולהיות נזקק אלה שמות נרדפים? זקן ועני הן מלים נרדפות? אתה צריך להתבגר, לאחר ארבעים-חמישים שנה שאתה משלם את המסים שלך לביטוח הלאומי, ולגמור דווקא כאכזר?

הגימור השלישי — ואני רוצה להדגיש אותו, אדוני היושב-ראש — הוא הצביעות שבהצגת חלק מהקשישים כגבירים: יש להם הכנסה, שישלמו כסף; לא חשוב שהם שילמו על זה מס, לא חשוב שהם במצב שבו הם זקוקים וכו', אלא הם גבירים. ואומרת זאת אותה ממשלה המושלת במדינת ישראל ועמדה לאחרונה בפני כל הגילויים על קיומם של שכירים גבירים במדינת ישראל, שמשכורותיהם הם עשרות אלפי שקלים, או דולרים, צריך להוסיף על זה את ההטבות, את הנסיעות לחוץ-לארץ ואת הרכישות וכל מה שמגיע להם. עליהם לא שמענו מהממשלה הזאת אפילו מלה אחת — לא מיסור, לא הגדלת מס, שום דרך שבה יהיה ריסון לגבי השכירים הגבירים.

גם לא שמעתי דבר נוסף: שאותם אנשים במדינת ישראל, והם רבים יותר, שגורפים הון מרווחים בשוק ההון, יהיו איזה מושא לטיפול של הממשלה. אני אומר לכם: אם אתם לא תביאו קודם הצעת חוק שאומרת שכל מי שמרוויח משוק ההון, כלי לנזקף אצבע אלא מהרמת טלפון ל"ברוקר", כל מי שמרוויח במדינת ישראל לחודש את השכר הממוצע במשק ומעלה, את שכר המינימום במשק ומעלה, ישלם מס על רווח ההון הזה. היום הוא פטור בכלום. כל זמן שאדם לא תציג הצעת חוק מן הסוג הזה, אתם לא תעבירו חוק על הגמלאים. אתם לא תעבירו חוק אנטי-סוציאלי כזה, משום שאדם מדכרים דבר שקר, כשאדם מנסה להציג — —

אליעזר שוסטק (הליכוד):

גם אילו הביאו חוק על בעלי הון, לא היה צריך את הצעת החוק הזאת.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אומר לך: אני לא מעלה על דעתי כלל, חבר הכנסת שוסטק, שהממשלה הזאת תעז להטיל, חס וחלילה, איזה מיסוי על רווחי הון, לכן הזקנים יכולים לנוח בשלום. תקום הממשלה כאן ותבטיח: אני, ממשלת ישראל, לא אביא חוק כזה על הקצבאים, אלא אם כן אטיל קודם-כול מיסוי על ההון. אתה יודע מה, אני רוצה להיות גלוי, אומר לך גם יותר מזה, חבר הכנסת שוסטק — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אם תסכים לשני התוקים, תישאר רק עם המס על הקשישים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

תן לי לענות לחברך לסיעה.

אני מוכן אפילו לדבר נוסף: אינני מוציא זאת מכלל כל אפשרות בעולם. אינני יודע מה יקרה במדינה הזאת, אני טוען שאפשר להטיל מס על כל מיני הכנסות, אבל צריך להיות סדר לדברים, הגיונות לדברים, יחס אל הדברים, וממשלתנו אינה עומדת בזה.

אדוני היושב-ראש, הדבר האחרון שאני רוצה להעיר

חברות ב', ישיבה ר"נ

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום — להביע איאמון לממשלה —

ובכך תיפסק הפצת הידיעות שכאילו מתכוונים להטיל זאת כאמצעי להשגת יעדים אחרים.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחבר הכנסת רן כהן. שר העבודה והרווחה ישיב על הצעות האיאמון.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, אם אכן אין כאן דבר ממשי והכול ידיעות סרק, הרי כל הכנסת מתנגדת להצעות החוק האלה, ואולי אפשר לפתור את העניין בכך שנוותר על הדיון ועל ההצבעה להביע איאמון.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
שר העבודה והרווחה צריך להגיד זאת.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת שבח וייס, מי כמוך יודע שאני אינני יכול לעשות זאת עכשיו. אם השר יגיד זאת והחברים יקבלו את הודעתו, יכול להיות שזה באמת יפתור את הבעיה.

חבר הכנסת וייס, אני מציע שנשמע את השר ולאחר מכן אהיה מוכן להביא את הצעתך לפני חברי הכנסת.

בבקשה, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבין שבידי הכנסת הכלי של הצעות איאמון על פעולות הממשלה או על מעשיה. אבל, אינני חושב שמתאים להפעיל את הכלי הזה על מחשבות, על כוונות, על ניסיונות לקיים דיון. הרי אין זו הפעם הראשונה, ואין זו הקדנציה הראשונה — הריבה שנים מועלים מפעם לפעם רעיונות והצעות, שעיקר תכליתם להגדיל את הכנסות המדינה מן הציבור. האם מוצדק שהכנסת תקדיש זמן לכך ותדרוך על הצעות להביע איאמון בממשלה, בלי שהממשלה החליטה כלל בנושא?

איומר אף יותר מכך: הכנסת אפילו איננה יודעת את תוכנם של ניירות הטייטה המתנגלים ושל הרעיונות השונים.

חברי הכנסת, או הסיעות שהציעו איאמון לממשלה, ממה אתם חוששים? הרי כסופו של דבר הממשלה תהיה חייבת בצורה זו או זו לבקש את אישור הכנסת לכל יוזמת חקיקה. הרי ממילא יובא הדבר לכנסת.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אבל אז יהיה כבר — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אז כבר יהיה מאוחר מדי.

חיים רמון (המערך):

בשנה שעברה לא דרשו זאת — השנה ידרשו? באמת!

היו"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, השר ישיב כאן ושמע בשקט את דבריכם ולא העיר הערה אחת לאף לא אחד מהנואמים. אני מבקש מכם שלא להפריע לו, לפחות לא בתחילת דבריו.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

יש בהחלט די כלים ודי הורמנויות — עוד לפני שהנושא יאורש, אם יאורש בכנסת, ואפילו עוד לפני שיהיה דיון בממשלה, אם הנושא עומד להידון בממשלה, או לאחר שהנושא יעלה בממשלה — יש בהחלט אפשרות לחברי הכנסת מהאופוזיציה להציע הצעות איאמון. אפילו הממשלה

"סולל-בונה" ביקשה הקצבה ממלכתית של 80 מיליון דולר, אבל פיטרה 3,000 עובדים. היא לא קיבלה עובדים חדשים. "שיכון-עובדים" היא התורה הרווחת השנה, ואם באמת היו רוצים להתייעל, לא היו מפטרים את העובדים, אלא היו משחררים 500 מנהלים על רכבם. זאת אתה יודע בדיוק כמוני.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת שמאי, שמעתי את דבריך, ואני מאוד מקווה שאני יכול — — —

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת שמאי, כל הנתונים שלך אין להם ידיים ואין להם רגליים — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, כדאי שתבדוק את המשפט האחרון שאמרת.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אולי אני יכול להמשיך לדבר?

היו"ר מ' כהן אבידב:

אתה רוצה שאפסיק אותם? חשבתי שאתה נהנה מזה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא, אני רוצה להמשיך לדבר. עכשיו המערך והליכוד — — —

חיים רמון (המערך):

יעקב שמאי (הליכוד):

היו"ר מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת שמאי, חבר הכנסת רמון, נתתי די זמן לקריאות ביניים. נא להפסיק ולאפשר לנואם להמשיך בדבריו.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת שמאי, אני מקווה שאני יכול לסמוך על האינטליגנציה שלך, שתבין למה התכוונתי כשאמרתי מה שאמרתי. אם התמיכה ניתנה כדי למנוע לא את פיטוריהם של 3,000 העובדים אלא את פיטוריהם של 7,000 עובדים, אני בעד. אם היא ניתנה בשביל הביורוקרטיה, אני נגד ואני מקווה שזו גם עמדתך.

עכשיו אני רוצה לפנות לממשלה: מהי המשמעות של הטלת מס על כלל הכנסתם של הגמלאים? הרי יש כאן משום עידור לאי-עבודה. כלומר, אותם גמלאים שהם אכן מבוגרים אבל עדיין בעלי כישורים ויכולת תמורה והשתכרות, המסקנה המיידית שלהם מהיטל זה תהיה לא לעבוד.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים במשפט אחד. אני יודע שלשר העבודה והרווחה ולשר האוצר יש יחס עמוק מאוד לדת ולמה שנאמר בכתבי הקודש. ובכן, נאמר: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך". הדבר לא נאמר במובן של עסקה, שאם תכבד את אביך ואת אמך אזי יאריך ימך ולכן זה כדאי לך. אלא במובן המוסרי של הדבר — שנודע לכבד אנשים שחיהם מתארכים.

לעניות דעתי, יש כאן משום ניסיון לבזות את האנשים האלה. לכן הייתי מציע — אף שציפורים לוחשות לי שבעצם אין כלל כוונה להטיל את המס הזה — שלא תעלו את עניין המיסוי כנימוק לשום דבר אחר. טוב יהיה אם נוכל עוד היום לשמוע משר העבודה והרווחה שאין כוונה להטיל את המס.

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חיות דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה —

אוכלוסיית הקשישים היא, בלא שום ספק, אוכלוסייה חלשה מאוד במרקם החברתי של מדינת ישראל. כ-55% מציבור הקשישים נמצאים בשלושת העשירונים התחתונים, כ-40% מהקשישים מתקיימים אך ורק מהקצבאות של המוסד לביטוח לאומי. אני חוזר ואומר, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לגבי אותו ציבור של קשישים, שחבר הכנסת יאיר צבן הגדיר אותם כ"שחוקים" וכ"רפוקים", שאין לממשלה שום כוונה לפגוע, כהוא זה, בערך הקצבאות או בסך הכספי של הקצבאות שאותן הם צריכים לקבל. אבל אני רוצה לשאול את חברי הכנסת: האם כל ציבור גילאי 65 ומעלה במדינת ישראל, האם כל הציבור הזה הוא ציבור של עניים? האם בקרב כל הציבור הזה אי-אפשר למצוא אף לא קבוצה אחת של עשירים ובעלי יכולת כלכלית גבוהה מאוד? זוהי השאלה שאותה עלינו לשאול.

קריאות:

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

לא שמעתי את חברי הכנסת מהאופוזיציה ואני מבקש גם מכם חשומת לב והקשבה, כדי שחדרו את עמדותי ואת עמדת הממשלה, ככל שאוכל להציגה בצורה מדויקת. ייתכן שאומר דברים שלא יערבו לאוזניכם, אבל מוטב שתשמעו אותם לפחות.

בכל אופן, לקשישים שעליהם אתם מדברים אין מקום לדאגה, ולא תהא שום פגיעה בהם. אבל אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת יאיר צבן, וגם את האחרים שהעלו את הצעות האי-אמון בממשלה: היכן הדאגה האמיתית והכנה לאותו ציבור שמגיע לגיל הפנסיה ופורש מחיי העבודה, והחברה הישראלית נתקלת בכך אחת בשתי קבוצות אוכלוסייה, האחת שרמת חייה עולה באופן די משמעותי עם היציאה לחיי הפנסיה ועם הפרישה מהעבודה, ומולה עומדת קבוצה שמגיעה עד-פת לחם וחתפת רעב? האם זהו הצדק הסוציאלי שאנחנו צריכים להבטיח ככנסת, כממשלה וכנציגי ציבור?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אדוני השר, תן לנו פרטים.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

ידידי, יש פערים גדולים בקרב אוכלוסיית הקשישים. רבבות של קשישים הם כלא זכויות פנסיה או עם פנסיות נמוכות. כאשר ציבור קטן מבין אוכלוסיית מקבלי קצבאות הזיקנה אכן נהנה, לאחר הפרישה מחיי עבודה, מרמת-חיים גבוהה יותר מזו שהיתה לו בתקופה שבה הוא עבד. מאז 1980

יאיר צבן (מפ"ם):

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חבר הכנסת רן כהן, הרי יהיו אתר כך הודעות סיעות. הסיעה שלך אינה מונה חבר כנסת אחד, ואחר כך הם יוכלו ודאי למסור הודעה לכנסת.

מאז 1980 ניתן פטור מלא ממס הכנסה לקצבאות הזיקנה המשולמות על-ידי הביטוח הלאומי. האם ההחלטה הזו מ-1980 היטיבה עם בעלי ההכנסות הנמוכות? החשובה היא: לא, ההחלטה הזו לא היטיבה במאומה עם בעלי ההכנסות

עדיין לא קיימה דיון בסוגיה הזו. אם כן, מה הבהילות, מה החיפזון?

הממשלה החליטה כחודש אוגוסט שנה זאת לקצץ 40 מיליון שקל חדש מתקציב המוסד לביטוח לאומי. במסגרת חוכניות הקיצוץ הגיע המוסד לביטוח לאומי אל קצה גבול יכולת התפקוד. בכל הנוגע לציבור הקשישים, הגמלאים, היו עד כה ארבע הצעות, וכל ארבע ההצעות נדחו על הסף, חבר הכנסת שבח וייס. אף לא אחת מארבע ההצעות שאני עומד להציג אותן בפניך, אף לא אחת מהן אינה עומדת על סדר-היום.

שבח וייס (המערך):

אני יודע.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

לא עומדת על סדר-היום ההצעה למסות בצורה כוללת את קצבאות הזיקנה. אין היום על סדר-היום הצעה לצמצם את תוספת הרווח, חבר הכנסת יאיר צבן. היו הצעות כאלה בעבר הלא-רחוק, בקדנציה הזאת. לא עומדת הצעה להקטין את הפטור ממסוי על הפנסיה, ואין הצעה להטיל היטל על הגמלאים. כל ארבע ההצעות האלה הועלו בשלב זה או זה על-ידי חוגים בכירים או לא-בכירים במשרד האוצר, וכולן נפלו, לא שרירין ולא קיימין.

יאיר צבן (מפ"ם):

מיסוי קצבאות של מי שהכנסתו היא 1,000 שקל חדש ומעלה.

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת צבן, ציבור הגמלאים היה הציבור היחידי שלא נפגע, על אף שהם חושבים שהם נפגעו.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתם קיימתם דיון — — —

חיים רמון (המערך):

היור' מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת חיים רמון, חבר הכנסת רן כהן.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

לא אסתיר, חבר הכנסת רן כהן — — —

חיים רמון (המערך):

היור' מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר כפעם הראשונה. אתה מאלץ אותי לעשות זאת, האמן לי. אינני רוצה לעשות זאת.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתם עושים מהומה.

חיים רמון (המערך):

אנחנו עשינו מהומה?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אלא מי?

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חבר הכנסת רן כהן, אינני מתכוון להסתיר מאומה ואינני מתכוון להכחיש, אני אמסור את כל האינפורמציה לכנסת.

חוברת ב', ישיבה ר"נ

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום —
להביע אי אמון לממשלה —

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

ידידי, אנחנו מבטיחים שרמת הקצבאות למעוטי הכנסה לא תחזור לרמה שהיתה לפני דצמבר 1984. יחידה מכך, אני יכול לבוא ולומר לכם, רבותי חברי הכנסת, שלעמים הגיעו הקצבאות לרמה שהיא הרבה מעבר למה שהחוק קבע בשנה וחצי האחרונות.

יאיר צבן (מפ"ם):

השכר נשחק.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

יכול היה שר האוצר ויכולה היתה הממשלה — אילו היתה לממשלה כוונה דונית, כפי שאתם ניסיתם לומר פה — לעשות צעד פשוט, שאינו צריך כלל את אישור הכנסת, אינו צריך כלל חקיקה, גם לא צריך אישור ועדת העבודה והרווחה. שר האוצר, באופן חד-צדדי, יכול היה, בהודעה אלי, להחליט שהוא — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אולי לא תגיד, כדי שהוא לא יקנה את הרעיון.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

הוא יודע את הרעיון. שר האוצר והממשלה אינם עושים שימוש ברעיון זה. אני אומר לכם זאת. שר האוצר יכול היה להודיע לי, שהוא מחליט שערך של הקצבאות יהיה כפי שקבע בחוק. אנחנו מדברים היום על רמה של 27.5% מהשכר הממוצע, בשעה שהחוק קובע 25% מהשכר הממוצע. לירידתך, כחודש נובמבר האחרון הגיע שיעור זה גם ל-34% מהשכר הממוצע.

האם אין הכנסת יודעת להעריך עמדה זו של הממשלה, וגם של משרד האוצר, שאינו כופה ביצוע חוק, כפי שהכנסת חוקקה, שלפיו ערכה של הקצבה יהיה כשיעור של 25% מהשכר הממוצע?

מיכאל איתן (הליכוד):

צריך לשנות את החוק.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

אם דובר פה בצורה דרמטית כל כך על מצוקתם של הקשישים, הרי אני שמח לכשר לכנסת, שעל-פי תוכנית חומש, שסיימו את הכנתה ואנו מתחילים בהפעלתה, בתוך חמש שנים אנחנו נחסל את כל הפיגור בצרכים לטובת ציבור הקשישים במדינת ישראל. כ-30 השנים האחרונות נדלה אוכלוסיית הזקנים פיישבעה לעומת גידול של פיישלושה באוכלוסייה הכללית. אנחנו בהחלט מתכוונים, גם בסיוע של גורמים חיצוניים, להגדיל בצורה ניכרת את התקציבים, כדי להבטיח שבתוך חמש שנים ייחוספו 5,500 מיטות, ובכך, חבר הכנסת צירלי ביטון שעמד על כך, נחסל את הפיגור.

האם אפשר להחעלם מכך שהממשלה הוו, בתנאים של קיצוצים וצמצומים, החליטה להוציא לפועל ולחוקק את חוק ביטוח סיעור, לאחר חמש שנים של דיונים, חוק שמאפשר תוספת תקציב של כ-10 מיליון דולר מדי שנה בשנתיים הראשונות, ולאחר מכן של 20 מיליון דולר למשך כל שנה בשמונה השנים שלאחר מכן?

יאיר צבן (מפ"ם):

למה אתה רוצה שנמחא כפיים — לחמש השנים שחלפו?

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

איני רוצה שהמחא כפיים. אני רוצה שחכיר בכך שבתנאים של הקפאות וקיצוצים לא הוניתה הממשלה את הזאגה לציבור הקשישים במדינת ישראל.

הנמוכות המקבילים את קצבאות הזיקנה, שעליהם אתם מבקשים להגן בצורה כל כך דרמטית.

יאיר צבן (מפ"ם):

איזו ממשלה היתה ב-1980?

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

ההחלטה הזו של פטור מלא מתשלום מס הכנסה היטיבה, ודאי, עם בעלי ההכנסות הגבוהות ולא קידמה במאומה את בעלי ההכנסות הנמוכות.

חברי הכנסת יאיר צבן, רן כהן, צירלי ביטון ואחרים, בקדנציה זו, כמשך שנה וחצי האחרונות אנחנו היטבנו עם מקבלי קצבאות הזיקנה של המוסד לביטוח לאומי, שנמנים עם רמות ההכנסה הנמוכות. בשנה וחצי האחרונות לא חלה שום שחיקה כערכן של הקצבאות, חבר הכנסת צירלי ביטון. ההיפך הוא הנכון.

יאיר צבן (מפ"ם):

בחודש האחרון — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

ערכן של הקצבאות קרז כ-13%.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

בשנה וחצי האחרונות חלה עלייה ריאלית בערכן של הקצבאות למעוטי ההכנסה בין מקבלי קצבאות המוסד לביטוח לאומי. האם בתקופת השגשוג הכלכלי במדינת ישראל, כאשר הכול היה נינוח יותר, יכולנו לדבר על שיפור ריאלי בערכן של קצבאות המוסד לביטוח לאומי? — לא. אז דיברנו על שחיקה. אדוני היושב-ראש, לא זו בלבד שלא חלה שחיקה בערכן של הקצבאות אלא אף חל שיפור ריאלי, ומדובר בכל רמה, ובאופן מיוחד בקצבאות של מעוטי ההכנסה. אני מודה שבקדנציה הזאת עשינו דיפרנציאציה בין אלה שמתקיימים אף ורק מקצבאות המוסד לביטוח לאומי לבין אלה שיש להם מקורות הכנסה נוספים.

יאיר צבן (מפ"ם):

זה בסדר.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

ודאי שזה בסדר, חבר הכנסת צבן, ואני מודה לך על כך, אבל הצדק הסוציאלי ודאי חייב את ההבנתה הזו.

מאז 1985, אדוני היושב-ראש, הופעלו שיטות חדשות

לעדכון הקצבאות, שהבטיחו את השמירה על כוח הקנייה, באופן מיוחד של הקצבאות לחלשים, וזאת בתקופה של קיצוצים ושחיקה בשכר.

יאיר צבן (מפ"ם):

למה אינכם ממשיכים בזה?

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

מי אמר לך שהפסקנו עם זה?

יאיר צבן (מפ"ם):

בספטמבר נפסקו — — —

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

יש לי חדשות בשכילך, חבר הכנסת צבן, לא הפסקנו עם זה. אנחנו נמשיך את אותו הסדר, חבר הכנסת צבן.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יש החלטת ממשלה?

— הצעת סיעות מפ"ס, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום —
להביע אי-אמון לממשלה —

את האפשרות להטלת מס — על אלה שיש להם מקורות הכנסה נוספים מרכוש, מנכסים, ושהכנסתם הכוללת היא כשיעור שהוא מעל השכר הממוצע במשק, מעל 1,000 שקלים חדשים, כאשר הקצבאים ימשיכו ליהנות מפטור — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חבר הכנסת רן כהן, באמת, אנחנו לא בשוק.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת רן כהן, לסיעתך יש זכות חשובה. חבר הכנסת יאיר צבן, גם לסיעתך יש זכות חשובה. אנא רשמו את ההערות והעבירו אותן לנואמים שיאמרו את הדברים האלה. לשם מה להתפרץ?

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

הקצבאים ימשיכו ליהנות — חבר הכנסת רן כהן, אתה תרצה לדעת את הפרטים — אותם 30% ימשיכו ליהנות מפטור של 35% ממס הכנסה. מדובר על הוראת-שעה לשנה אחת בלבד ומדובר על מס פרוגרסיבי.

יאיר צבן (מפ"ס):

איך תגיעו לאלה שיש להם קרנות גמל בבנקים?

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

אין עדיין החלטה, חבר הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפ"ס):

רן תיכון (הליכוד):

זה לא יעבור, מה אתם מודאגים? הם שוב רוצים להטיל היטל על רכב לכן הם משחקים אתנו בקצבאות הדיקנה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

תגיד זאת הממשלה, לא אתה.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, אני חוזר ואומר: אין עדיין שום החלטה. הממשלה לא קיבלה החלטה, אין עדיין סיכומים, טרם החלט — — —

יהושע מצא (הליכוד):

אז למה לרבר?

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חבר הכנסת מצא, לא אני באתי עם ההצעה למליאת הכנסת. אלו הן הצעות אי-אמון שנדרשתי להשיב עליהן.

יהושע מצא (הליכוד):

ההצעה באה ממשרדו של האוצר.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חבר הכנסת מצא, זכותה של הממשלה — — —

רן תיכון (הליכוד):

זה לא יעבור ממילא, מה הם סתם צועקים.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

הממשלה ודאי לא תוכל להתעלם מההערות שנשמעו גם כאן וגם בציבור.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אל תאשימו אותנו שהמצאנו, זאת המצאה שלכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

האם כשמפ"ס היתה בשלטון היה מס על קצבאות זיקנה או לא היה?

יאיר צבן (מפ"ס):

כל המגמה היא לשפר. אתה הולך מן הרע אל הטוב ולא להיפך.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, יש לי בקשה אליכם, היו הרבה קריאות ביניים, אני מבין קריאות ביניים, אבל לנהל דושיח ביניכם? אם אתם רוצים לעשות סימפוזיום — לא כאלום. אני מקבל זאת פעם אחת, פעמיים, אבל לא ייתכן להמשיך כך כל הזמן.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חבר הכנסת מיכאל איתן, לא זו בלבד שבחקופת שלטון הליכוד בוטל טוטלית מס ההכנסה על קצבאות המוסד לביטוח לאומי אלא יש נסיגה גם בקבלת החלטות שנתקבלו בשנים האחרונות, גם בשנתיים האחרונות, שעיקרן הוא החמרה עם השכבות החלשות, ואנחנו משפרים את מצבן של אותן שכבות.

לדוגמה, הכנסת אישרה מיסוי של קצבאות הילדים — ילד שני וילד שלישי. גם על כך דיבר חבר הכנסת צבן בצורה דרמטית. החל מהחדש הזה לא יחודש המיסוי על קצבת הילד השני והילד השלישי. קצבאות הילדים לילד שני וילד שלישי תשולמנה במלואן, במלוא שיעורן, לכל המשפחות. אני גם מקווה שמחדש אפריל 1987 תחזור גם קצבת הילד הראשון לאותו שיעור שהיה עד אפריל 1984.

יאיר צבן (מפ"ס):

אתם מכניסים לדיר עדר שלם ואחר כך אתם מתגאים בכל גדי שאותו אתם מוציאים החוצה.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חבר הכנסת צבן, אני רוצה שום פרס. אני מציין עובדה. החל מהחדש הזה מבוטל המיסוי על קצבאות ילד שני וילד שלישי, ומשפחות — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתם הנהגתם את המיסוי הזה.

רן תיכון (הליכוד):

האם אין זה צודק להטיל מס על מי שנמצא בדרגת מס גבוהה?

יאיר צבן (מפ"ס):

— — — זוהי רמאות כפולה. והו מס על ניכוי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת רן תיכון, חברת הכנסת גאולה כהן, חברי הכנסת, אני פונה אליכם, אתם מנצלים את סבלנותי מעל ומעבר לאפשר. אני מבקש מכם להפסיק את הדושיח.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

הצעה שקיימת ועדיין איננה מאושרת היא כדלקמן: 70% ממקבלי קצבאות הדיקנה ימשיכו להיות פטורים בכל תנאי מהמיסוי. לגבי 30% בלבד ממקבלי קצבאות הדיקנה בוחנים

חוכרת ב' ישיבה ר"ג

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום —
להביע אי-אמון לממשלה —

יהושע מצא (הליכוד):

יש 60 — 70 חתימות.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

חוכה על כולנו לגלות רגישות, ואין איש, גם לא בין חברי הממשלה, שאינו מגלה רגישות לצרכיו של ציבור הגמלאים והזקנים.

בכל מקרה, אדוני היושב-ראש, ודאי שהכנסת תתבקש לדון כאשר תהיה לממשלה החלטה כלשהי, הואיל ולממשלה אין כרגע כל החלטה, אין גם שום הצדקה לדון אפילו על אי-אמון, ודאי שלא להצדיק את האי-אמון.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה, אדוני שר העבודה והרווחה. חברי הכנסת, אם אתם מסתפקים בחשוכות השר, שאין כוונה להביא הצעת חוק כזאת, ותורצו שלא להשתתף בדיון הזה, נקבל זאת.

יאיר צבן (מפ"ם):

לאחר שיבוא המשיח.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת צבן, מותר לי לשאול? היתה הצעה, אתה יכול לא לקבל אותה, אינני מאלץ אותך.

ובכן, חברי הכנסת, הכנסת תקיים דיון סיעתי — הודעות סיעות במסגרת עשר דקות לכל סיעה. רשות הדיון לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אתה לא מסתפק בהודעת הממשלה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת יאיר צבן אמר בצדק רב, שקשישים חיים בחרדה. יש להפיג חרדות של קשישים. ודאי שהכנסת איננה צריכה לתרום לחרדות הללו, ודאי שאיננה צריכה להגביר את החרדות הללו.

בעלי הצעת האי-אמון וחבר הכנסת צבן יודעים, שכנסת זאת וועדת הכספים לא ייתנו ידן לפגוע בחלשים שבאוכלוסייה, וודאי לא בחלשים שבקשישים. לכן, מי שמעלה היום הצעה לסדר-היום, כאשר באוויר העיתונות ובאוויר התשורות עולות הצעות שלגביהן עדיין לא התקבלו החלטות, שלא נדונו עדיין בפורום ממשלתי — — —

יאיר צבן (מפ"ם):

היו"ר מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת צבן, אתה עלית לדוכן, אמרת במשך 20 דקות את כל מה שהיה לך לומר. ביקשתיו ואני מבקש ממך שוב שלא להפריע; בקשה פשוטה, נא לא להפריע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מי שמעלה כאן הצעת אי-אמון וגם מכנה את ההצעות שהועלו במשרדי הממשלה כהצעות שיש בהן כדי לפגוע בחלשים שבאוכלוסייה, הוא זה שגורם חרדות בקרב הקשישים. אני מאשים את האופוזיציה, שבהעלאת הנושא לגבי ממשלה זו, ומי שמכיר את שר העבודה והרווחה ומי שמכיר את שר האוצר ואת רגישותם הסוציאלית, ומי שמכיר את אלה שעומדים היום בהנהגת המשק הכלכלי, אנשי ליכוד שבתקופתם נמחק המושג של "ישראל השנייה" ונמחק המושג של פְּעָרִים — — —

יאיר צבן (מפ"ם):

הפערים עלו בתקופה הזאת. על מה אתם מדברים?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מי שחושב שממשלה זו תעלה הצעות וכנסת זו תקבל הצעות שיש בהן כדי לפגוע בחלשים, הוא שיוצר חרדות בקרב הקשישים.

בעיית הגמלאים, חברי הכנסת הנכבדים ואדוני היושב-ראש, איננה בעיית המס. בעיית הגמלאים היא בעיית הגמלה, שיעור הגמלה שהם מקבלים, ולא בעיית המס. השאלה היא כיצד ארם שעבד במשך שנים וחשך בעוצמות, בקפיטל גדול של קרנות פנסיה, כיצד האדם הזה, הפנסיונר הזה, מקבל גמלה שאיננה יכולה לתת לו אפשרות להתקיים בכבוד בימי הזיקנה. זאת השאלה. ואתם, האופוזיציה, על חקירתכם אתם חיים, על ועדות חקירה, בהסתדרות, חבר הכנסת שמאי, אתם צריכים להעלות את השאלה כיצד הון עצום שנצבר בקרנות הפנסיה במשך שנים, כיצד הון כזה איננו מספיק כדי לקיים מאות אלפי גמלאים כיום. זאת השאלה המרכזית היום. אבל אתם לא תעלו הצעה כזאת, כי הקפיטל שלכם הוא שייחנה מההון הזה. אתם בוביתם את כספי הגמלאים. אתם, בהון שצברתם במפעלים שהתכבזו, במפעלי תעשייה — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת ויינשטיין, אתה מתכוון לקפות-הגמל ההסתדרותיות, שגם נציגי מפ"ם יושבים שם?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ודאי, אתם, אנשי מפ"ם ואנשי ר"צ — רק אנשי מפ"ם, כי לר"צ אין מפעלים — אתם במשך עשרות שנים רוקנתם את הקופות במפעלים כושלים, בחוסר ניהול. ואתם באים ומפנים את הזעם אל הממשלה ואל הכנסת, שאתם יודעים שהן לא יטילו מס. אני יודע מדוע אני קורא כל יום בעיתונים מכתבים של גמלאים. הזעם מופנה כלפי הממשלה, שאין לה שום אחריות לכספי הגמלה. יש לה אחריות לכספי הגמלה של עובדי המדינה, בלא ספק, ושם יש בעיה. אבל ציבור גדול של גמלאים הם גמלאים של קרנות הפנסיה של ההסתדרות. לאן הלכו כספי הציבור הללו? לאן הם הלכו, רבותי?

והנה אתם באים, ועל סמך סברות ורעיונות שמועלים במשרדים ולא זכו לאישור הממשלה, שלא נדונו בממשלה, ומפנים את הזעם כלפי הממשלה? כביתכם פנימה, שם תעלו את הנושאים הללו ושם תשאלו את השאלה.

ודאי, לכמה מסיעות הבית יש אמון רק בממשלה אחת — בממשלה שהם יהיו שותפים בה. זה טבעי, טבעי שיהיה אי-אמון. טבעי שהוא יהיה טוטלי. אני מבין גם לאכזבתכם מכן שממשלת האחדות קמה ופועלת, שהיתה רוטציה. אני מבין את אכזבתכם. אבל גם במערכת הזאת צריך להיות איזה היגיון, איזה סדר. להביע אי-אמון לממשלה בגלל אקט שעור לא נעשה? בגלל החלטה שאיננה? בגלל דיון שלא התקיים? בגלל מחשבות? האם השרים יזכו לרוב בהצעות — — —

יאיר צבן (מפ"ם):

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עכשיו אני לא אמוע מעצם העניין. רבותי, אני בלובי של הקשישים. הקמתי מועדונים לקשישים וניהלתי מועדונים ועמתי בראש מערכת שקשישים רבים נהנו בה, וראיתי איזה אור מכיא הטיפול בקשישים במסגרת של רווחה. אבל לא כל קשיש הוא חלש. יש קשישים שצברו הון, בתים, חנויות ומשרדים — — —

יאיר צבן (מפ"ם):

אבל לא 1,000 שקל.

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום —
להביע אי-אמון לממשלה —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

רגע אחד, תשמע. שמעתי אותך והאמן לי, חבר הכנסת צבן, שמעתי אותך, אף-על-פי שכמעט אחר כל כמה משפטים שלך רציתי להגיב. לכן תשמע בבקשה בסבלנות.

יש הצדקה, ואתם דיברתם על מנהלים שמקבלים שכר — על הפנסיות שלהם אין טעם שישלמו משהו? ואלה שכחיי הפעילות שלהם צברו רכוש, משרדים, חנויות ומפעלים, הם לא ישלמו? אני אומר גם לכם, ואני אומר את זה לשר העבודה והרווחה, שאנחנו בוועדת הכספים לא נסכים, שאם יהיה מס כזה הוא יהיה רק מס על פנסיונרים בשכר? לא רק על חיסכון משכר. אני עומד כאן ותובע יום יום השוואה בין עצמאים לשכירים. אם תמצאו פורמולה שבה תטילו על קשישים בעלי הכנסות גבוהות מס, אני אחתמך בה ואיאבק למענה. גם אם זה יהיה תקף לגבי עצמאים בעלי הכנסות כאלה, מאותם חסכוניות.

לא ייתכן ששכיר שצבר נכסים ישלם, ואילו עצמאי שצבר נכסים לא ישלם. צריך להיות שוויון בכל הצדדים. אני זוכה לתמיכה מצד זה של הבית בהצעות שלי לגבי שוויון לעצמאים כאשר אין שוויון. אני תובע שוויון לגבי שכירים ועצמאים כאשר באים להטיל מס על פנסיה. אני שותף לזוכי של הקשישים ונחתי את החתימה לכך. אני מניח שמי שעומדת בראש הלוכז, חברת הכנסת נאוה ארד, שאני מעריך מאוד את פעולותיה ואת דבקותה במטרה, לא החתימה אותי משום שהיא שיערה שאני אגן ככל מחיר על מי שהגיע לגיל גבוה, גם אם הוא מיליונר. בשום פנים ואופן לא. יכול להיות ויכוח על 1,000 או 1,200 ש"ח. אבל אל תנצלו את העיקרון, כי העיקרון הוא צודק. זהו עיקרון צודק שבעלי הכנסות גבוהות צריכים לשלם מס בשל מצבו של המשק, ולא רק בשל מצב המשק. ואל תהיו דמגוגים ותפנו את זעם הציבור כלפי מציעי ההצעה. כמה אתם מועילים? למי אתם מביאים את האור? לאנשים שיושבים ומאזינים לרדיו ושומעים את דברי ההפחדה של האופוזיציה בכנסת. שמעוררים בהם חרדות?

אני רוצה לומר עוד כמה מלים על מה שנאמר בנושא המלחמה בהון השחור. שמענו על כך דברים מפי חבר הכנסת יאיר צבן. אתם נותנים לייעל את המשק הממשלתי, כדי שיהיו משאבים למלחמה בהון השחור? במשך שנים רוצים לאחד את הגבייה של מס הכנסה והביטוח הלאומי. הכול הגיעו להכרה שיש צורך לאחד את הגבייה, גם ממשלות שמפ"ם היתה חברה בהן, וכמובן המערך. במשך חמש-עשרה שנה דוגלות הממשלות בכך. גם ממשלת האחדות הלאומית קיבלה החלטה בעניין זה. אבל מי מגן על קומץ העובדים שאינם רוצים באיחוד הגבייה אם לא אתם?

חבר הכנסת צבן מדבר על שינוי מבנה המשק. איך משיגים את שינוי מבנה המשק ואם ההשגת המשיבים כדי לתת אותם לעניים? מאיפה יש כספים כדי לתת לנכים? מגין יהיו כספים כדי לתמוך בבתי-החולים אם לא באמצעות שינוי מבנה המשק? אז אל תעמדו כאן על הבמה ותדברו על שינוי מבנה המשק ותשאלו מדוע לא נלחמים בהון השחור. ואם נתגלם את פקיד מן הכנסה ונשלם להם משכורת יותר גבוהה כדי שהם יעבדו באגף מס הכנסה ולא ילכו לשוק הפרטי כדי לעזור לי, לך ולו כיצד נלצל את החוק ו"לרמות" את מס ההכנסה, אתם תאפשרו לתגלם את עובדי מס הכנסה כלי לתבוע לאחר מכן לתת חוספות שכו לעוד קבוצה ולעוד קבוצה כדי לשמור על עקרון ההצמדה בתחום השכר? באיזה עולם אנו חיים? בעולם שמחייב אותנו להבריא את הכלכלה ואת החברה, או בעולם שבו אנו רק תובעים לתת לזה ולזה. כאשר רוצים לקחת מהעשירים. מפנים את זעמם של מאות אלפי אנשים, ובכללם

עניים מרודים וקשישים ואנשים שאינם מסוגלים לדאוג לעצמם, ומפחירים אותם כאן, הייתי אומר במעין טרור, כי טרור פירוש הטלת פחד. אתם מטילים פחד על קשישים כאשר אתם יורעים שלא הממשלה ולא הכנסת יטילו מס על החלשים.

אני מציע לכם שלא להרים ידכם בעד הצעת האי-אמון. בנושא הזה יש עוד אמון בממשלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. רשות הדיבור לחברת הכנסת נאוה ארד, ואחריה — לחברת הכנסת חייקה גרוסמן.

נאוה ארד, (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זכותם וחובתם של חברי האופוזיציה להביע אי-אמון לממשלה. חובתם של חברי הקואליציה לקום היום ולומר לממשלה שלא תפרש לא נכון את הצבעתנו כאן בהצעת האי-אמון.

זה לא סוד שיחד יש לנו רוב, חברי קואליציה ואופוזיציה. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין צודק, לא התחמתי אותו, אבל אני שמחה לציין שבין חברי סיעתו יש חברים שחתמו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני תחום על הלוכז.

נאוה ארד (המערך):

קיימת השדולה למען הגמלאים והיא עוסקת בנושאים רבים. היום אנחנו מדברים על נושא אחד בלבד, והוא — הטלת מס הכנסה על קצבאות הביטוח הלאומי, על קצבאות זיקנה ושאיירים. חלק מהחברים התייחסו כדבריהם רק לקצבאות הזיקנה. יש גם מקבלי קצבאות שאירים — אלמנות ילדים.

יש לנו רוב של למעלה ממחצית חברי הבית. הממשלה יכולה לנסות לפעול בכל דרך שתבחר. אנחנו נצביע נגד, אני מודיעה קודם-כול בשם סיעת המערך, שסיעת המערך קיבלה החלטה הקובעת במפורש שהיא תצביע נגד הטלת מס הכנסה על קצבאות זיקנה ושאיירים. אבל אני רוצה לומר לשר העבודה והרווחה, ובאמצעותו להעביר את המסר לממשלה —

עובדיה עלי (הליכוד):

את יודעת מתי המס הזה בוטל? בשנת 1979.

נאוה ארד (המערך):

אני יודעת. לכן אני מתפלאת שהוא חוזר דווקא מהצד שלכם.

אני רוצה להביא לידיעת הממשלה באמצעות שר העבודה והרווחה, שהרוב הזה קיים לא רק בנושא של מס ההכנסה על קצבאות הזיקנה — ואל תמצאו לנו עוד פטנטים. ניסינו לעשות זאת במושב הקודם ולא הצלחתם. ואל תמשיכו בכך כי לא תצליחו.

אני רוצה להזכיר זאת כדי שלא נשמע בכל יום "בשורה חדשה". יש לנו רוב נגד הטלת מס הכנסה על קצבאות. יש לנו רוב נגד הורדת וחק. יש לנו רוב נגד דחיית גיל הפרישה לנשים. יש לנו רוב נגד דחייה בתשלום הקצבה בחודש ימים. יש לנו רוב נגד מי שחושב שיוכל שוב להטיל מס על הפנסיה. יש לנו רוב נגד הכוונה לפגוע במה שהושג — ושימו לב, חברי הכנסה ברוחו מזה, לא דיברו כאן על נקודה שציבור הגמלאים השיג אותה כמאבק ארוך מאוד, וזוהי הקביעה שאין שילוב בין קצבאות הביטוח הלאומי לבין הפנסיה. כל ההצעות שמביאים לנו עכשיו, כל הסיפורים על הרכוש, על ההכנסה של 1,000

— הצעת סיעות מפ"ס, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום
להביע אי-אמון לממשלה —

אריאל היינשטיין (הליכוד):
למי את מציעה?

נאוה ארד (המערך):

אני רוצה לחזק את מה שנאמר כאן. תראו מה יקרה. היום תהיה ההצבעה וידתו הצעות האי-אמון, ומחר בבוקר ציבור הגמלאים לא יבין מה קרה. הוא יבין שמורידים ממנו מס כבר היום, מפני שעד מחזתיים יגידו שכן וכך משוחררים ממס ורק על 30% יטילו מס.

דיברו כאן על החרדה ועל הפסיכולוגיה של ציבור הקשישים. מהיום יצטרכו להסביר זאת לציבור הקשישים. שראו את מה שהיה כאן היום בכנסת כהחלטה להטיל מס הכנסה על קצבת זקנה ושאידיים. זה לא יהיה פשוט.

אני מצטערת ששר העבודה והרווחה לא הודיע היום חד וחלק שאין כוונה כזאת. אני קובעת ששר העבודה והרווחה הודיע היום חד וחלק שיש כוונה כזאת. אני מאמינה, בשם כל חברי הקואליציה שחתמו על הפניה לשר האוצר, שיהיה רוב כממשלת האחדות הלאומית נגד ההצעות האלה ושההצעות האלה תידחנה. אני מודיעה שאם הצעה כזאת תובא, אנחנו נצביע נגדה.

אני פונה לשר העבודה והרווחה: כולנו שמחים שמתחילים לחקק את העוול לגבי קצבאות הילדים. אל תקשרו בין הילדים ובין הקשישים. בשונו לנו יותר ממה שבישרת היום לגבי ציבור הקשישים. חלק מהם כלל לא יזכה לחיות עד סוף תוכנית-החומש. אנחנו גם לא בטוחים שתוכנית-החומש הוו תחוקים. אם נצביע היום אמון לממשלה, הרי נצביע אמון לאותם חברים בממשלה שאני משוכנעת שיתחשבו ברוב חברי הכנסת וידתו את ההצעות האנטי-חברתיות האלה על הסף.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחברת הכנסת נאוה ארד. רשות הדיבור לחברת הכנסת חייקה גרוסמן.

חברי הכנסת, יש בקשה של חברת הכנסת אורה נמיר לאפשר לה להעלות את סעיף ו' בסדר-היום, שהוא קצר מאוד, כיוון שיש לה ישיבה. הכוונה היא להעלות את הסעיף הזה אחרי דברי חברת הכנסת חייקה גרוסמן. אני מקווה שהשתיקה נחשבת להסכמה.

חייקה גרוסמן (מפ"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא התכוונתי להשתתף בדיון הזה. יכולתי להסתפק בדברים שאמר חברי יאיר צבן. אבל, אדוני השר, אחרי דברך נעשה לי עוד יותר עצוב. מה שעשית פה זה בדיוק כמו כסיפור של שלום-עליכם. ראשית, אתה אומר שלא לקחת את הסיר הזה. שנית, היה בו תור גם קודם לכן. שלישית, החזרת אותו. ראשית, אתה אומר להד"ס, מה פתאום נזעקתם, אין כלל תוכנית, לא החלטנו, לא דיברנו. שנית, יש זקנים עשירים. שלישית, אנחנו צריכים 40 מיליון שקל. אתה הרי סותר את עצמך.

היתה לך פה הזדמנות פז. קמה חברת הכנסת נאוה ארד ואומרת שאחרי הדיון הזה ואחרי שאתם תצביעו אמון לממשלה, תתעורר חרדה עוד יותר גדולה בקרב הזקנים. יכולת להשקיע אותם, יכולת לומר להם: לא היה ולא נברא והכול חזון תעתועים של האופוזיציה. יכולת לומר זאת. לא אמרת, כי האוויר רדוד ותוכניות.

כשאתה אומר לנו שיש זקנים עשירים, אתה קורש את הביטוח הלאומי עם ההכנסה של הזקן, ואז מתברר שקצבת

ש"ח או 1,500 ש"ח, אינם אלא החזרת השילוב בין הפנסיות של השכירים לבין קצבאות הביטוח הלאומי.

דיברתי עם שר האוצר בשבוע שעבר. אני מצטערת שהראו איננו כאן. אני גם מנסה להבין מדוע שר העבודה והרווחה נמצא כאן ואילו שר האוצר איננו כאן. שר האוצר קיבל מכתב מאת 67 חברי כנסת. שבו הם תבעו ממנו לדחות על הסף את הטלת מס ההכנסה על קצבאות הזקנה והשאידיים. שר האוצר, ביום הראשון לכניסתו לתפקידו, כאן באולם הזה, קיבל את מה שאמרתי לו: אדוני השר, אל תעלה את ההצעה להטיל 18% מס על פנסיה. אל תקבל את ההצעה הזאת ביום הראשון לכניסתך לתפקידך. כי נצביע נגדה והיא תיפול. מוטב שתבדוק את הנושא. השר בדק את הנושא והודיע מה שהודיע, וציטט אותו נכון חבר הכנסת יאיר צבן.

אם יש צער, כאב ודעם למי שעוסק במשך שנים בנושאים של עבודה, רווחה וביטוח לאומי, הרי זה כשל העובדה ששר העבודה והרווחה עמד כאן ואמר שיש הצעה — ומי שלא שמע או לא רצה לשמוע, שינק את אחינו. הוא אמר: יש הצעה, אבל הוא לא סיפר לנו מנין היא באה. אני מניחה מנין היא באה. יש הצעה, כביכול, לא לפגוע חס וחלילה בכל הגמלאים. הוא אמר: יש הצעה לפגוע בציבור הגמלאים "העשירים". זה בא מבית-מדרשו של משרד העבודה והרווחה? וזה בא מבית-מדרשו של המוסד לביטוח לאומי?

אדוני שר העבודה והרווחה, במשך שנים, בממשלות של מפא"י ושל מפלגת העבודה ומפ"ס ואחרים, וגם כממשלות שלכם, האוצר רצה לשים יד על כספי הביטוח הלאומי. זה לא דבר חדש. אבל שר העבודה — ואני מדברת על המפלגה שלי — והאנשים שעמדו בראש המוסד לביטוח לאומי נאבקו נגד העניין. ממך לא שמעתי שום רעו למאבק נגד העניין.

היום בשיבת ועדת העבודה והרווחה, כשאמרה יושבת-ראש הוועדה, חברת הכנסת אורה נמיר, בשם כל חברי הוועדה למוסד לביטוח לאומי: תזהרו, אתם באים לוועדה הזאת, ואם אתם כין מי שבשילש את הדיסיפלינה הזאת, דעו לכם שבוועדת העבודה והרווחה לא יהיה סדר-קדימויות כפי שאתם מקורים לו, אלא לפי מה שאנחנו נאבקים לנכון.

במשך שבע שנים הייתי יושבת-ראש ועדת התקנות של המוסד לביטוח לאומי. עמיתי בראש סיעת העובדים במוסד לביטוח לאומי. היתה לנו גאווה אחת, שיש מה שקוראים "מפלגת המוסד לביטוח לאומי". למעשה הציבורית היה ערך ומנענו את העוול הזה. של מי הכספים האלה? אולי לא צריך מוסד לביטוח לאומי אם כך בקלות יתחרם על כל כך הרבה הסכמים שהיו בעבר בין האוצר לבין המוסד לביטוח לאומי?

אדוני השר, אתה דיברת על תוכנית-חומש.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:
מותר לך ללמוד את הנושא.

נאוה ארד (המערך):

אני מכירה את הנושא.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

המוסד לביטוח לאומי לא יתר על שום הסכם. בשנתיים האחרונות חיזקנו ושיפרנו את יכולתם הכלכלית של הגמלאים באמצעות המוסד לביטוח לאומי. אני מציע לך ללמוד את הנושא לפני שאת קמה לשאת פה נאומים.

נאוה ארד (המערך):

אני מציעה לך, אדוני שר העבודה והרווחה, לייצג את נושא העבודה והרווחה.

— הצעת טענות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום —
להביע אי אמון לממשלה —

מנחם פורש (אגודת ישראל):

האם את זוכרת פסוקים אלה מבית אבא?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

לא, אני זוכרת אותם מבית הספר. זה היה בית ספר חילוני עברי. שם לימדו הרכה פסוקים, וגם לימדו את התוכן. הגרעין היה חשוב ולא הקליפה. אבל על זה אנחנו נעשה חשבון מחר.

מה שמפריע לי הוא, שיש דברים שאינם מובנים מאליהם. אינני צריכה להיות סוציאליסטית כדי למצוא את הקורבן הקל ביותר בקרב הזקנים. יש לך טענות לאופוזיציה? על מה יש לך טענות לאופוזיציה? אני לא באתי להתחיל את חברת הכנסת נאווה ארד, היא באה אלי להתחיל אותי. וכאשר היא באה להתחיל אותי, והיא חברה פעילה בקואליציה, איך אני צריכה להבין זאת, שמצלצל הפעמון או שלא מצלצל הפעמון? ואתה רוצה שנועק אחר כך, אחרי שתהיה החלטת ממשלה ויפעילו את מכשש הקואליציה? אומרים חברי מפלגת העבודה: אנחנו לא ניכנע. יפה. אני מקווה שתנסו כבוד. אבל כעניין חוק שבר מינימום, למרות חתימות של 62 חברי כנסת, האם לא נכנעתם? נכנעתם.

אורנה נמיר (המערך):

אבל הטוף בכל זאת — — —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

הסוף עוד איננו, חברת הכנסת אורנה נמיר. סופו מי ישרונה.

אורנה נמיר (המערך):

זה יהיה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

הלוואי, זה היה יכול להיות כבר לפני זמן.

אל תספרו לי שכיוון שהתמתם, ברור שזה לא יהיה. אני מכירה גם את המפלגה שלכם וגם את הקואליציה המשותפת עם הליכוד.

שבח וייס (המערך):

אם זה לא יהיה, זה לא יהיה בגללנו.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אל תבוא בטענות ואל תחרעם. הוצעה איננה זעקת שווא, בפרט לאחר ששמענו את דברך, אדוני השר. באמת יכולת לקום ולומר: אל תבלבלו את המוח, כל זה לא היה ולא נברא, אבל אתה אדם הגון ואינך רוצה "לכלף" ואמרת את האמת. אינני יודעת אם צריך לומר רק את האמת, שהרי גם בכית-המשפט אין אומרים את כל האמת. אין לי טענות אליך, יש לי טענות לעניין. לכן, אל תבוא בטענות אלינו. אני מקווה שהדבר הזה לא יעבור, אבל הוא עמד על סדר-היום לפני שנה. אומר חבר הכנסת חיים רמון: אבל זה לא עבר. למה מנסים שוב? כדי ששוב זה לא יעבור? — מי שמנסה להעביר את זה עושה זאת כדי שזה כן יעבור.

לכן, יש לנו יסוד להביע אי אמון לממשלה — בגלל הכוונות ובגלל התוכנית. לגבי מה שיהיה בעוד חמש שנים, אדוני השר, אינני יודעת מי יהיה בממשלה, איך יבצעו את הדברים ומי מאתנו יישב פה. אני רוצה שתהיה תוכנית לטווח ארוך, אבל בינתיים חייבים של זקנים די קצרים, והחבל עלול להיקרע. זה אינו סיפור שאפשר לשחק בו. תודה רבה.

היור"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחברת הכנסת חייקה גרוסמן.

הביטוח הלאומי היא בכלל שלך. של שר האוצר, של הממשלה, של המדינה. היא לא שייכת לאף אחד מכם, היא של הזקן. זה הביטוח שלו. הוא שילם כל חייו עבורה. איך אתה יכול בכלל לשים יד עליה? זה לא כל כך נוח, אז אתה מערבב את זה עם הפנסיה או ההכנסה הגבוהה.

אתה מתחיל לעשות ישר, צדק ושוויון אצל הזקנים. הפערים האלה לא קיימים בחברה הישראלית? הם קיימים רק בין הזקנים? אני מכירה את הפטנט הזה שמתחילים לעשות סוציאליות איפה שהכי נוח, לא איפה שצריך. מתפשט את המטבע מתחת לפנס שמאיר את השטח ולא היכן שאיבדו אותו.

אתה מספר לנו שיש פערים בין זקנים, וכי אנחנו לא יודעים? מדוע אתה מתחיל דווקא שם? מדוע אינך מקטין את הפערים בחברה הישראלית? מדוע אין מיסוי יותר פרוגרסיבי?

כאשר מתחילים לדבר על חוק שכר מינימום, אומרים שהוא ימוטט את המשק. כאשר מדברים על קצבת זיקנה, שצריכה להיות מינימום מתקבל על הדעת, אומרים שהיא תהרוס אותנו ואנחנו צריכים להטיל עליה מסים.

המיסוי צריך להיות פרוגרסיבי. נכון, פרוגרסיבי. מה זה פרוגרסיבי? האם הקשישים שלא שילמו מס הכנסה בזמנם? נראה שיש גם בין הזקנים כאלה שלא שילמו מס אמת, כפי שקורה אצל כל אזרחי המדינה.

יאיר צבן (מפ"ם):

אבל לא זו הקטיגוריה שממנה יקחו.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אנחנו יודעים מה קרה בשנים האחרונות, וזאת אני רוצה לומר גם לחברי מפלגת העבודה. אנחנו יודעים על התוכנית הכלכלית, על המיסור, על המדיניות, גם המדיניות החברתית. המדיניות הזאת לא צמחה בשנתיים האחרונות מבית-הספר של תנועת העבודה. כל מה שקרה במשך שבע שנים של שלטון הליכוד נמשך ביתר שאת בשנתיים של ממשלת האחדות הלאומית. האם היה מיסוי ראווי על הון? למה לגבי אותו חיסכון של אדם — עד גיל 65 לגבי נכר, נעד גיל 60 לגבי אשה — לא עושים חשבון, וברגע שמלאו לו 65, מותר לפגוע בו. או הוא יותר מדי עשיר. האם לא חשבתם על כך?

אדוני השר, אני מכירה את הדעות החברתיות שלך. כל מה שאמרת פה מעוות מבחינת חוש הצדק. קשה לי פשוט להבין כיצד ממשלה או שר אוצר, ששוריים כמצוקה, מוצאים את הנוצות שהכי קל למרוט אותן, וכך הדבר לאורך כל הדרך. האם העניין עם קצבאות הילדים לא היה סקנדל? והאם הוא לא קרה כך — כתחילה קצבת הילד הראשון ואחר כך קצבת הילד השני? ואיך זה חוסל? במקום נקודות זיכוי עברנו לקצבה, ואחר כך ביטלו את הקצבה. עכשיו צריך להחזיר אותה. אני מקווה שמה שהבטחת פה אכן יהיה.

בכל שעת מצוקה אחם חמיד מוצאים את הקורבן הכי נוח. זו הליכה בדרך הקלה ביותר. אני מעריכה מאוד את חברי הכנסת שמגישים פסוקים מן המקורות כדי שלא לפגוע בזקן.

דוד דינז (הסיעה הרתית-לאומית):

— — —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

זה לא מפריע לי, חבר הכנסת דינז, אלא בשבילי זה דבר מוכן מאליו.

חברת ב' ישיבה ר"נ

— החלטה בדבר תיקוני טעויות בחוקים; הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה —

ד. החלטה בדבר תיקון טעות בחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 61), התשמ"ו — 1986; החלטה

בדבר תיקון טעות בחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 63), התשמ"ו — 1986; החלטה בדבר תיקון

טעות בחוק מס מקביל (תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1986

החלטה לתקן את הטעויות כמפורט בכל חוק חוק כפי שהונחו על שולחן הכנסת.

הי"ר מ' כהן אבידב:

תודה ליושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה, חברת הכנסת אורה נמיר.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה.

ה צ כ ע

ההחלטה בדבר תיקון טעות בחוק מס מקביל

(תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1986, נתקבלה.

ההחלטה בדבר תיקון טעות בחוק הביטוח

הלאומי (תיקון מס' 61), התשמ"ו — 1986,

נתקבלה.

ההחלטה בדבר תיקון טעויות בחוק הביטוח

הלאומי (תיקון מס' 63), התשמ"ו — 1986,

נתקבלה.

הי"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אנו עושים הפסקה בדיון לכמה דקות,

ונעבור לסעיף ו': החלטה בדבר תיקון טעות בחוק מס מקביל

(תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1986; החלטה בדבר תיקון טעות

בחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 61), התשמ"ו — 1986,

והחלטה בדבר תיקון טעויות בחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס'

63), התשמ"ו — 1986. תביא את התיקונים יושבת-ראש ועדת

העבודה והרווחה, חברת הכנסת אורה נמיר. חברת הכנסת

אורה נמיר, בבקשה.

אורה נמיר (י"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בחוקים

המפורטים להלן נפלו טעויות במספור כמה סעיפים, המפורט

בדברי ההסבר לכל חוק: 1. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס'

61), התשמ"ו — 1986; 2. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס'

63), התשמ"ו — 1986; 3. חוק מס מקביל (תיקון מס' 7),

התשמ"ו — 1986.

על-פי הצעת שר המשפטים, אדוני היושב-ראש, ולפי

קביעת ועדת העבודה והרווחה, אני מבקשת מהכנסת לקבל

ה. הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום

להביע אי-אמון לממשלה בשל מיסוי קצבאות הזיקנה

שכר לימוד, שיש כוונה לגבות 3-2 שקלים בעד כל ביקור אצל

רופא בקופת-חולים, שיש כוונה שהורג כל התלמידים,

מגן-הילדים ועד בית-הספר התיכון, ישלמו בין 50 ל-200

שקל. אתה תאמר לי ודאי שזו כוונה, שזו עדיין איננה הצעה

וכולי. אבל אני רוצה לשאול, האם כל ההכבדות האלה אינן

סימנים ברורים לכך שכל התוכנית הכלכלית הזאת נכשלה

בעצם? אלה שמחפאים היום, נלחמים ומתחרים על זכותם על

התוכנית הכלכלית הזאת, בעוד שנה כל אחד מהם יאשים את

השני: אתה אשם בתוכנית הכלכלית הזאת.

נכון שהאינפלציה נעצרה, אבל בזכותם 4 מיליארדי דולר,

על מה? על איזו תוכנית כלכלית לאומית, שבשבילה אנשים

מוכנים גם לסבול גזירות, הוצאתם סכומים אלה? אני מדברת

על תוכנית לאומית, כמו "תעלת הימים", או תוכנית אחרת. אני

מדברת עכשיו באופן כללי על התוכנית הזאת, ואני אומרת

שצריך בהחלט לגזור גזירות כלכליות על הצירוב בשביל

תוכניות לאומיות, כדי שאדם ירגיש שהוא בכל זאת תורם

משהו. אבל לוקחים ולוקחים ומתחילים לתקן את כל העיוותים

והעוולות במשק דווקא על-ידי פגיעה באוכלוסייה החלשה

ביותר, בוקעים?

אמרתי כאן כבר חברת הכנסת חייקה גרוסמן, שהם בעצם

שילמו כל ימי חייהם, והיא הזכירה את סיפור הקדירה של

שלום עליכם. מאחר שגם לך, אדוני שר העבודה והרווחה,

ברור היום שהכוונה הזאת להטיל את המס לא תעבור בכנסת,

יש לפחות 67 חברי כנסת ויותר שתתמו על כך, והעניין לא

יוכל לעבור, ומנהיג צריך גם לדעת איזו גזירה אפשר לגזור על

הצירוב ואיזו לא, ומאחר שאדם יודעים שזה כך, זה מזכיר לי

סיפור נוסף, זה שגם אצלם מהרג, גם לקיחת וגם ההחלטה

הי"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בדיון. רשות הדיבור

לחברת הכנסת גאולה כהן, ואתריה — לחבר הכנסת דוד דינור.

גאולה כהן (התחיה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר ששמעתי את דברי

השר התברר לי סופית, שבמדינת ישראל היום טוב יותר להיות

בחור צעיר, יפה ובריא מלהיות זקן.

אדוני השר, אתה יודע שלא רק אני, אלא גם אלה שדיכרו

לפני והשמינו דברי ביקורת, מצפים ממך תמיד, ודווקא ממך,

שהראית במשך כל זמן כהונתך רגישות מיוחדת, דברים

מסוימים. אבל היום מס. האם שהצדקת את האי-אמון, אלא

שלצער הרב, כפי שכבר אמרו לפני, אתה גם גזמת לכך

שהחזרה המקננת אצל הזקנים, שבגרימתה האשמת אותנו,

התחזקה הרבה יותר בגלל הדברים שאמרתי פה.

אדוני השר, להנהיג פירוש, קודם כול, לדעת את הגבול.

פה עברת את הגבול בעצם ההנמקה שלך, המצדיקה את

העובדה שיש זקנים שמרוויחים יותר, או שיש להם הכנסה

שצריך לקחת ממנה מס. האם התחלת באותה קבוצה עצומה,

מבחינת המספר, של אלה המשוחררים מתשלום שכר לימוד

על-ידי חוק לימוד חובה חניס, הן בכתי-הספר היסודיים והן

בכתי-הספר התיכוניים, כיניהם מיליונרים שבמיליונרים,

המשוחררים היום מתשלום שכר לימוד? במי אתה מתחיל?

בקבוצה שהיום, אולי יותר מאשר אי-פעם בעבר, וזקוקה דווקא

ליהנות קצת מההכנסה שיש לה?

קראתי היום שיש כוונה להטיל תשלום של 10 שקלים

ליום על מי שמתאשפז בבית-חולים, שיש כוונה להטיל עוד

* נספחות.

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום
להביע אי-אמון לממשלה; חילופי גברי בוועדות הכנסת; הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת —

דבריהם הסכמתי, ואולי גם לחברת הכנסת נאוה ארד, שהיא באמת היוזמת, לפחות המובילה במאבק נגד ההצעה הזאת. יש בכל זאת אמת בביקורת שהשמיע כאן חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, שגם אתם צריכים לעשות רביזיה. כל בעלי ההשקפה הסוציאליסטית צריכים לעשות רביזיה, למשל, בנושא הבזבז של מיליונים ומיליארדים בנושא השביתות, שהוא עדיין "פרה קדושה" אצלכם, ואינכם מוכנים, בגלל אידיאולוגיות כלשהן, לשנות נורמות גם כשיש בהן גול של כבשת הרש וגם כשיש בהן פגיעה ביעדים הלאומיים. גם אלה חייבים, לדעתי, לעשות חשבון נפש.

אני קוראת לך, אדוני השר, לעשות גם כן חשבון-נפש ביחס להצעה הזאת, ולא להשוות אותה לעניין של קצבאות הילדים. בנושא קצבאות הילדים הכנסתם את העז, ואחר כך הוצאתם אותה. מלכתחילה לא הייתם צריכים להטיל מס על קצבאות ילדים ולומר אחר כך: הנה אנחנו משחררים עכשיו את הקצבאות. בעשיית חשבון-הנפש הזה צריך כבר היום למצוא דרך להרגיע את אותה אוכלוסייה הזקוקה, יותר מכול, לרגיעה.

היו"ר ח' גרוסמן:
תודה רבה.

הזאת תגורש. רק חבל שבינתיים שוב החדרתם את הזקנים, שכבר ממילא חרדים לחייהם. כל יום שני ושלישי אנחנו שומעים על שוד של זקנים, ואגיד דבר קשה כאשר אומר שגם העניין שלפנינו זה מין שוד של זקנים.

מאחר שבכל זאת אמרת שזו עדיין איננה החלטה, אני פונה אליך, אדוני השר, ואומרת, שלפעמים כדאי גם לקבל את דעת המון חברי הכית הזה מכל הסיעות. רבים כינייהם הם כהחלט בעד הטלת נטל על הציבור למען הציבור, למען קידום, אבל לא למען העובדה שיהיה בזבז. נכון, הורדנו את האינפלציה. אבל כל תלמיד בשנה א' של כלכלה יגיד לך שאפשר להוריד את האינפלציה על-ידי הקפאת הדולר. נו, אז מה? זה מספיק? זאת היא הצמיחה?

אני חושבת שדווקא לאחר ששמעת מה ששמעת בכית הזה, ובגלל הרגישות האמיתית שיש לך לנושא החברתי בכלל; אל תתחיל את ההכבדה של העול דווקא על הזקנים. נכון, שלפעמים יש אולי צורך להטילו על כלל הציבור, כאשר מתחילים באלה שהם הראשונים הגוזלים את המדינה הזאת. אומר בכל זאת מלה אחת לידידי ממפ"ם, לאלה שלרוב

ו. חילופי גברי בוועדות הכנסת

— במקום חבר הכנסת בני שליטא ייכנס חבר הכנסת חיים קופמן. בוועדת החוץ והביטחון — במקום חבר הכנסת חיים קופמן ייכנס חבר הכנסת בני שליטא.

היו"ר ח' גרוסמן:
הכנסת רשמה חילופי גברי אלה בוועדות הכנסת.

היו"ר ח' גרוסמן:
אבקש מחברת הכנסת שרה דורון למסור הודעות בשם ועדת הכנסת.

שרה דורון (בשם ועדת הכנסת):
גברתי היושבת-ראש, הנני מבקשת את אישורה של הכנסת לחילופי גברי בוועדות מטעם סיעת הליכוד: בוועדת הכספים

ז. הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להעיר הערה על ההודעה האחרונה של חברת הכנסת דורון, בעניין העברת חוק מימון המפלגות לוועדת הכספים. ועדת הכנסת לא קיבלה היום החלטה כזאת. היא עיכבה את ההחלטה עד לכיור נוסף. אני מבקש לבדוק את ההודעה הזאת.

היו"ר ח' גרוסמן:
אני אבקש לבדוק אם אכן זו היתה ההחלטה, כי אני לא הייתי בישיבת הוועדה. האם היית בישיבה, חברת הכנסת דורון?

שרה דורון (בשם ועדת הכנסת):
לא, השתתפתי בישיבת ועדה אחרת.

היו"ר ח' גרוסמן:
כיוון ששתינו לא היינו נוכחות, אני מציעה שנבדוק זאת. תודה רבה.

היו"ר ח' גרוסמן:
הודעה לחברת הכנסת שרה דורון בשם יושב-ראש ועדת הכנסת.

שרה דורון (בשם ועדת הכנסת):
גברתי היושבת-ראש, הנני מתכבדת למסור לכנסת את ההודעה הזאת:

ביום כ"ז באייר התשמ"ז, 4 ביוני 1986, החליטה ועדת הכנסת להעביר את הדיון בהצעת חוק מימון מפלגות (תיקון — סיעה חדשה שלא דיווחה), התשמ"ז-1986, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום, 4 בנובמבר 1986, לשנות את החלטתה הנ"ל לבקשת יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, ולהעביר את הדיון בחוק הנ"ל לוועדת הכספים.

היו"ר ח' גרוסמן:
תודה רבה.

ח. הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה בשל מיסוי קצבאות הזיקנה

דוד דינו (הסיעה הרתית-לאומית):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, הצעת האי-אמון של ארבע הסיעות בכנסת מעמידה אותי ואת סיעתי

היו"ר ח' גרוסמן:
רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד דינו, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי.

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום
להביע אי אמון לממשלה —

בנאום הכתרתו כראש הממשלה ב־20 באוקטובר, הכריז ראש הממשלה שמיר בגלוי על מדיניותו ואיים בהורדה נוספת של שכר העבודה, בקיצוץ בהוצאות השירותים החברתיים, בהרחבת האבטלה, וכי הוא מתחייב להמשיך ולהחמיר בכיצוץ התוכנית הכלכלית, המוכתבת בגלוי לממשלת ישראל על-ידי שר החוץ האמריקני שולץ ומכוססת על הורדה נוספת של רמת החיים.

ראש הממשלה אמר שממשלתו תפחית את המיסוי במדינה. איזה לעג ואיוז ציניות נוכח החלטת האוצר, או הדיונים המתקיימים היום בממשלה, להטיל מס על קצבאות הזיקנה. אנתוני יודעים שהממשלה מתכוונת להפחית את המיסוי, אבל למי? לפי הוראותיו של שר החוץ האמריקני תפחית הממשלה את המיסוי לבעלי ההון הגדול, למשקיעים הזרים למעניהם, ובאותו זמן תגדיל את המיסוי על "עמך", לא על רווחי ההון, אלא על השכירים, והנה הצעד הראשון, הטלת מס על הפרוטות והזקנים-הגמלאים מקבלים ממכשירי הלאומי. לב רחום למיליונרים, ולב קשות ללא מצפון למעוטי ההכנסה ולשכבות העמלות.

הממשלה הזאת עדיין לא צערה את צעדיה הראשונים, והנה כבר נחתות מכות חדשות על ציבור העובדים. אנו עדים לשעוריה של סגירת מפעלים כמו "אליאנס" ו"פריזה" כחדרה, שעליה ידונו מחר בכנסת, זאת במטרה לזרוק אלפי עובדים לרחוב, להביא להורדת רמת חייהם של העובדים בדרך של הרחבת האבטלה ולמנוע מהם אפשרות להגן על זכויותיהם. זורקים אלפי עובדים החוצה, כדי לממש את איומיו של ראש הממשלה שהושמעו ביום כינון הממשלה החדשה, שאם פועלים ידרשו תוספת שכר — הם יאבדו את מקום עבודתם. זהו איום לאור השמש, איום בהרעבת משפחות הפועלים, כדי לכבול את ידיהם ולמנוע מהם, לאמיתו של דבר, לא תוספת שכר, אלא מאבק נגד ירידה ושחיקה של ההכנסה הריאלית. זוהי האמת. ציבור הפועלים והמוני העם הנפגעים, עובדים יהודים וערבים, מבוססים, זקנים ובעלי קצבאות למיניהם לא ישלימו עם זה. וכפי שהאחיות נאבקו, ובצדק, להגנה על רמת חייהן ולהגנה על רמת הסיעוד, וכפי שפועלי "פריזה" ו"אליאנס" יצאו להפגין על זכותם לעבודה, כך ייצאו גם הפועלים, המבוטחים, הגמלאים וכל הנפגעים למאבק ללא רתעה כדי להגן על פת לחם.

ממשלת שמיר היא בת שבועיים בקושי, אבל כבר מראה את ציפורניה ומנסה לקצץ ולפגוע עוד יותר ברמת השירותים החיוניים. מה מודיע "דבר" מאחמול, למשל? אני קורא מהעיתון: תיתכן השבחה של מוסדות החינוך ברשויות המקומיות, מפני שמנכ"ל המשרד שושני מודיע שיהיה קיצוץ והקיצוצים יגרמו לפיטורי 8,000 מורים ולקיצור יום הלימודים עד השעה 11:00. לטענת האוצר, לפי הכתבה, יש לקצץ ב־101 מיליון ש"ח, ואילו לטענת משרד החינוך יש לקצץ לכל היותר כ־22 מיליון ש"ח. ושושני, מנכ"ל המשרד, מודיע שאם האוצר ימשיך וימנע את הזרמת הכספים ירבע את תוכניתו, הקיצוץ שהאוצר דורש יגרם לכך שפיטורו 8,000 מורים וילדי בית-הספר ישוחררו לבתיהם בשעה 11:00.

חברי הכנסת, זוהי ממשלה שמאיימת בחושך על פני הארץ. האוניברסיטה בירושלים אינה מסוגלת לתפקד מחוסר תקציב. ונשאלת השאלה: עד מתי תמשיך הממשלה להתל ברשויות המקומיות ולפגוע בשירותים החיוניים האלמנטריים? עוד ב־19 באוגוסט התחייב שר הפנים בפני משלחת ועד ראשי הרשויות המקומיות הערבית להגדיל את תקציבי הרשויות המקומיות הערביות ב־14 מיליון ש"ח: 6.5 מיליונים

בפני דילמה, במצב קשה. אני מודה ומתוודה מעל במת הכנסת, שאני נגד הטלת מס על קצבאות זיקנה וקצבאות שאירים, וקשה לי להצביע עם הקואליציה נגד אי אמון בנושא הזה. אבל, אני עושה זאת מתוך תקווה שחוק זה לא יעלה על סדר-היום של הכנסת, שאם לא כן, אני מודיע עכשיו מראש שאם יובא חוק כזה, אני וסיעתי נצביע נגדו.

אדוני השר, יש לי הרגשה שיש כאלה החושבים אולי שהזקנים והפנסיונרים הם כבר חסרי אונים, מיותרים, ואין בכוחם לעמוד מול הטלת מס זה או זה, ולכן אפשר לנגוש בהם ולנגוש בהם, כי בין כה וכה הם לא ידברו ולא יגיבו. אבל אני חושב שברגע ש־60 חברי כנסת חתמו על מכתב ושלחו אותו לשר האוצר, והוא יודע שהם עומדים על דעתם ויעמדו עליה, רעיון כזה לא היה צריך לעלות כלל על דל שפתיו של זה או זה.

אדוני שר העבודה, דווקא דברים שנאמרו מעל במת הכנסת עוררו כי חרדה שמא יבוא יום ויעלה על סדר-היום חוק הטלת מס על קצבאות זיקנה. שכן כבוד השר אישר שיש הוגי רעיונות כלכליים, אשר חשבו שזהו רעיון מצוין להטיל מס על קצבאות זיקנה, ואולי כזה יפתור כל הבעיות הכלכליות במדינה.

אדוני השר, האם אין די בגוירות שגורו על הזקנים? הטילו חובת חשולם בעד תרופות, ומי משתמש בהרכה תרופות? — לא הצעירים ולא האנשים בגיל הביניים, אלא אותם זקנים שהם תשושים וחייבים להשתמש בהן. ומי מבקר אצל הרופאים? — דווקא אותם זקנים ולא אנשים אחרים. גם על זה אמרו שצריך להטיל מס.

אני חושש שאותם הוגי רעיונות כלכליים מפרשים לא נכון את הפסוק הידוע מהתורה, נותנים לו פירוש הפוך. חברי כנסת שדיברו לפני ציטטו את הפסוק "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן", וגם נתנו את הפירוש האמיתי. אבל אני חושש מאוד מאור שהוגי הרעיונות הכלכליים מפרשים אותו אחרת, שבעלי שיבה יקומו מפניהם, שהם ידרור פניהם של הוגי הרעיונות הכלכליים הפסולים. אני חושב שזה צריך להדליק אור אדום אצל כולם.

לא אאריך. אני רוצה לומר רק זאת: אני חייב להודיע שאין בהצבעתי היום עם הקואליציה הסכמה לרעיונות נלוזים מסוג זה. אני מוחה נגד רעיון לא תרבותי, לא חברתי ולא מוסרי זה.

אני פונה אל כבוד השר, שאת עמדותיו אני יודע, ומבקש ממנו שימשיך להיות איתן בעמדתו ולא ייכנע לא בעניין קצבאות הזיקנה, לא בעניין קצבאות השאירים ולא בעניין הקצבאות של הילד הראשון, הילד השני והילד השלישי, ובצדק בעניין החינוך שהולך ומתדרדר. יש לי תקווה שאם הוא יעמוד על כך, העניין לא יגיע לשולחן הכנסת.

היור' ח' גרוסמן:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לחבר הכנסת זיידן עטשי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, התוכנית להטיל מס על קצבאות הזיקנה במדינה, ולמעשה שר העבודה אישר היום שהיא אכן קיימת, היא תוכנית חמורה ומבישה, שמוכיחה עד כמה צדקנו בהצבעתנו, רק לפני שבועיים, נגד המהדרונה החדשה של ממשלת הרוטציה בראשות יצחק שמיר.

שר העבודה דיבר היום על הטלת מס על חלק ממקבלי קצבאות הזיקנה. אך תוכנית זו, שודאי תקיף רכבות, היא קצה הקרחון של מדיניות כוללת, המכוונת נגד האוכלוסייה העמלה, נגד השכבות הרחבות באוכלוסייה.

— העצת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה —

שבח וייס (המערך):
זה לא יעבור.

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):
חן מזה, לפני שנה בערך חתמו מספר רב של חברי כנסת, יותר ממחצית חברי הבית, על עצומה הקוראת לממשלה שלא לפגוע בקצבאות הזיקנה. אני חושב שחבר הכנסת רן כהן אמר היום דבר חשוב מאוד — שאנחנו מטילים מסים על קבוצה ששילמה במשך שנים רבות ממשכורתה כדי ליהנות מגמלאות, וממשכורתה נוכה מס בזמנה, ועליה אנחנו באים היום להטיל מס.

איני רוצה למתוח ביקורת — רבותי, אין פה אף אחד מחברי הממשלה — אבל באו נסתכל על הוצאות הממשלה והשירים, בארץ ובחורף-לארץ, על ההתנחלויות, מה שמוציאים בשבילן, על הכספים למוסדות דת ולישיבות.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
מה אתם רוצים מההתנחלויות?

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):
מה אנחנו רוצים? אנחנו רוצים שתיתפסק הזרמת הכסף להתנחלויות. אתה יודע שאותו מתחל יש לו גם דירת פאר בתל-אביב.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מוציאים מיליונים על ההתנחלויות, אבל את העם מרעבים.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אתה מדבר בלי לדעת את העובדות.

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):
בגלל כל הדברים האלה אני חושב שחייב הממשלה, גם בשביל המדיניות שלה, בשביל ההתייחסויות שלה לאותם זקנים ולאותם גמלאים שחושבים שהם חיים במדינת סעד, במדינת רווחה, אם לא תטיל מס על קצבאות הזיקנה. לא ראיתי בשום מדינה שכאים להטיל מס על קצבאות כאלה כדי להרוויח מאותם אנשים ולגנוב את אוצר המדינה, וכאלו מיידוע-כמה מאות מיליוני דולרים יכולים לגבות מזה.

לכן, אני וסיעתי נצביע נגד אי-אמון, אבל ניאבק בתוך המסגרת של כל חברי הכנסת, אלה שדיברו ואלה שלא דיברו, כדי למנוע קבלת החלטה או חוקן שיטיל מסים על קצבאות הזיקנה.

היו"ר ח' גרוסמן:
תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מתתיהו פלד, ואחריו — לחבר הכנסת מנחם פרוש.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אחת התופעות שמתחילות לאפייין את טיפול הממשלה בבכירות הגירעון התקציבי שלה היא, שכאשר מדברים על קיצוץ, או עומרים לפני הניסיון להוסיף מסים, תוספות מסים וקיצוץ בתקציב הפכו לדבר אחד בקטיגוריות המחשבתיות של הממשלה. זו הסיבה שכרגע, לאחר שאנחנו קוראים ושומעים בשכונות האחרונות רבות מפי כלכלנים ומומחים אחרים עד כמה הכרחי להביא לקיצוץ בתקציב, מה שבפועל עולה לדיון ועומד על הפרק הוא תוספת מסים, תוספת מסים שווה בטרמינולוגיה של הממשלה לקיצוץ בתקציב.

אומרים לנו שיש 67 חתימות נגד הטלת מס על קצבאות. אני שמח שחתימתי נמנית עמן, אבל אני מוכרח לומר שאין כזה

לתקציבים הרגילים 7.5 מיליונים לתקציבי הפיתוח, וזה רק חלק זעיר ממה שהצורך בשוויון בתקציבים מחייב. ומאז שר הפנים מפנה אותם לאוצר, והאוצר אומר שאין לו, והמשבר בשירותים החיוניים ביותר בסקטור הערבי הולך ומחמיר, ונשאלת השאלה: עד מתי? אזרחי המדינה הערבים לא ישלימו עם הפקרה זו של זכויות היסוד שלהם.

חברי הכנסת, נראה שלא אכפת לממשלה שמיד שכל שירותי החינוך ישותקו ואלפי משפחות פועלים ירעבו והאוכלוסייה הערבית תמשיך לחיות בשפל האפליה ההתנכרות לזכויות יסוד. משרד הפנים לא יקיים הבטחות, כדי שמשרד הביטחון, למשל, יקבל את בקשתו לתוספת של 300 מיליון ש"ח להכנת מלחמה נגד סוריה וכדי שיימשכו ואף יורחבו פעולות ההתנחלויות הקולוניאליסטיות בשטחים הכבושים, כדי לעקור את העם הערבי הפלשתיני ממולדתו.

על רקע מדיניות זו מחמירה מדיניות הדיכוי ורמיסת זכויות היסוד נגד בני העם הערבי הפלשתיני, כשהגילוי האחרון היה החלטת שלטונות הכיבוש לגרש ממולדתו את העורך הראשי של עיתון "א-שעב" הירושלמי אכרם הניה. בניגוד לכל האמנות והחוקים הבין-לאומיים, כשכל הדיכויים על ביטחון צה"ל הם שקר אחד גדול. עיתון "הארץ" מהיום מודה בכתבה מאת אורי ניר, ואני מצטט, שזאת הפעם הראשונה זה חקופה ארוכה שבה מוצא צו גירוש נגד חושב הגדה המערבית בעילה של פעילות פוליטית ולא בטענת מעורבות ישירה בפעילות חבלנית.

אנו חוזרים ותובעים לבטל את צו הגירוש השרירותי והשעורריתי נגד אכרם הניה. אנו תובעים לכבד את זכות היסוד האלמנטרית של כן העם הפלשתיני להמשיך ולחיות במולדתו. ממשלה הרומסת את זכויותיו של ציבור העוברים וגוזלת את פת הלחם מאזרחיה העמלים העניים ומטילה מס על קצבאות הזקנים. הפן האחר שלה הוא גם מדיניות הרומסת את זכויות העם השכן וחוסמת את הדרך לשלום. המוני העם לומדים על בשרם שהמאבק ללחם ולעבודה ולחיי כבוד הוא באותו זמן מאבק לחיסול הכיבוש ולמען השלום הצורך בין שני העמים.

על כך תצביע סיעתנו אי-אמון בממשלה.

היו"ר ח' גרוסמן:
תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יידן עטשי, ואחריו — לחבר הכנסת מתתיהו פלד.

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהגיע הזמן שממשלת ישראל תקים מכון לחקר המצאות להטלת מסים על עם ישראל. המחקרים האלה יגיעו גם לכל מיני הקלות או הטבות שהמדינה התחייבה להעניקן, והממשלה קיבלה החלטות, שעברו בכנסת, כדי שחייב עם חלק מן האוכלוסייה.

איני יודע מדוע יש הצעת אי-אמון היום — —

שבח וייס (המערך):
למה לא?

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):
— כי אני מחכה ליום שהחוק יובא לקריאה ראשונה ואז הוא ייפול.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה לא חוק.

— הצעת סיעות מפ"ס, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון לממשלה —

הבנתי הוא בלתי-חוקי, אבל נניח לזה כרגע. את החטוטרות הזאת הצליחו להוריד. גם על כך צריך לדבר, אין כל ספק, אבל זה מוצג כקיצוץ בתקציב, ועכשיו באה הורשה לתוספת של 300 מיליון דולר. זאת, בימים שבהם מעלים על הפרק את העניין של מיסוי על קצבאות.

אני שואל את עצמי: מה קרה? אנחנו נמצאים עכשיו בשנה המאה להולדת בן-גוריון. מה קרה לתורתו של בן-גוריון? אני אינני מתיימר להימנות עם תלמידיו, אבל אני חושב, שאין כל ספק שבעולם הערכים שלו לא היה אפשר לכלול התנהגות כזאת. אני זוכר עד היום את הדברים החריפים שהוא השמיע בקשר להתפטרותו של יגאל דיין ז"ל, שהיה רמטכ"ל ב-1953. הוא אמר לא קצינים: ביטחון זה לא רק צבא, ביטחון זה קליטת עלייה, ביטחון זה חינוך, ביטחון זה בריאות, ביטחון זה תעשייה משגשגת.

ובכן, מה נותר מכל זה היום? — קליטת עלייה אין, כי פשוט אין עלייה. החינוך הולך ונהרס מן המסד ועד הטפחות, מבתי-הספר העממיים ועד האוניברסיטאות. כל מערכת החינוך נתונה במשבר. בריאות — אין צורך לדבר, המצב מעורער לחלוטין. תעשייה משגשגת — מי שמע על זה? כבר שנים שאין צמיחה כלכלית, ומפעלים תעשייתיים מפוארים עומדים לפני קשיי קיום יוצאים מן הכלל. אבל תקציב ביטחון של 6 מיליארדי דולר — זה איננו מספיק, וצריך להוסיף עליו. 25% מהת"ל — התוצר הלאומי הגולמי — לא מספיק לביטחון.

אני נזכר, שכאשר משה דיין ז"ל היה רמטכ"ל, הוא הגדיר את הדברים כך: איננו יכולים לשאוף להיות חזקים יותר מכל קבוצות ערב, אבל עלינו להיות חזקים ככל שיש ביכולתנו. ובכן, אין ביכולתנו להיות חזקים מ-6 מיליארדי דולר לביטחון, כי אז צריך להטיל מסים על קצבאות ילדים ועל קצבאות זקנים ולקצץ בחינוך ולקצץ בטיפול בחולים וכדומה.

אין לנו אפשרות לעמוד בזה, אבל הכול אפשרי כאשר יש ממשלה הנשענת על בסיס כל כך רחב. ולכן, בו בזמן שנהרסות מערכות הסעד, החינוך, הבריאות — מיטב ההישגים שהשיגה החברה הישראלית בשנים — אנו שומעים שהממשלה דנה בכוכד ראש בצורך להוסיף לתקציב הביטחון 300 מיליון דולר. אינני יודע כמה מצפה האוצר לגבות ממש על קצבאות, אולי 6 מיליוני שקל ואולי 12 מיליוני שקל. אבל, המחשבה שהמיליונים האלה יתרמו לאותם 300 מיליון דולר שתקציב הביטחון דורש ממש מעוררת פלצות.

אם אומנם עומדת הממשלה לבנות כך את תקציב השנה הבאה, ולפי כל הסימנים הדבר אומנם כך, כי אחרי כל דברי ההרגעה של שר העבודה והרווחה הוא הודה, שאומנם יש על הפרק הטלת מסים על קצבאות — אני חושב שעצם העלאת המחשבה הזאת, עצם העלאת הנושא הזה לדיון ציבורי, היא כשלעצמה מהווה הצדקה מלאה להצביע אי-אמון בממשלה. תודה.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מנחם פרוש, האחרון בדיון זה.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

כבוד הוישבת-ראש, כנסת נכבדה, אומרים ש"אין עשן בלי אש", ואם הקשכנו יפה לתגובת שר העבודה והרווחה, שהודיע אומנם דבר שהיה בעצם ידוע, שאין עור החטלה של הממשלה להטיל מס על קצבאות הגמלאים, הזקנים, ושלא תהא החלטתה יביאו זאת לכנסת, אבל מדבריו אפשר היה ללמוד

כדי להרגיע. עם כל הכבוד למפעלה הנאה ביותר של חברת הכנסת נאוה ארד, שאספה את החתימות האלה, אין בזה כדי להרגיע. אנחנו כבר ראינו שבמציאות הפוליטית הנוכחית של קואליציה כל כך רחבה, של קואליציה שמקיפה כל כך הרבה חברי הכנסת, לא אחת הולך לאיבוד הקשר בין מה שחברי הכנסת אומרים לבין האופן שבו הם מצביעים.

כך שעל אף שיש 67 חתימות נגד מס על קצבאות, אני אינני בטוח שאם הממשלה אומנם תביא את ההצעה לדיון בכנסת, המנגנון הקואליציוני לא יחייב רכיש מן החותמים לשנות את עמדתם ולהצביע בעד.

מתוך דברי התשובה של שר העבודה והרווחה אני למד שאומנם מכינים חוק כזה, חוק אשר יתייחס למי שהוא הגדיר אותם כמקבלי קצבאות וזיקנה בעלי הכנסות גבוהות. זו הגדרה מאוד מוזרה, כי אם למקבל קצבה יש הכנסות מרכוש, ממניות או מכל עסק אחר, הרי אפשר לתפוס אותו שם, במקור ההכנסה ההוא. למה לתפוס אותו ברגע שהוא בא לקבל קצבה?

אבל, נראה שהגדרה של מקבלי קצבאות וזיקנה בעלי הכנסות גבוהות אינה מתכוונת אלא למי שהכנסתם מגיעה ל-1,000 ש"ח לחודש, הכנסה משותפת של זוג מקבלי קצבאות. כך שלמעשה לא מדובר בהטלת מס על קצבאות של עשירים, אלא מדובר על הטלת מס על קצבאות של מי שבאמת הגיעו כעורב למצב שקיומם מותנה בקצבה הקטנה הזאת, וממנה יש, כנראה, כוונה לנגוס חלק.

אבל, שוב, אין להתפלא על כך, כיוון שכל השיטה שעליה מתבססת התוכנית הכלכלית, או מה שקרוי "התוכנית הכלכלית", כל השיטה מתבססת על עיקרון שאני אגדיר אותו בצורה הכוטה ביותר: להפוך את החלשים ולהעדיף את החזקים. הדבר נעשה לאורך כל החזית. בכל מקום שמוצאים קבוצה חלשה או קטיגוריה של יחידה חברתית חלשה, ברור ששם תרד הממשלה עליהם ותוציא מהם את המקסימום שאפשר. ובכל מקום שמוצאים קבוצה חזקה, שם הממשלה פשוט איננה מתערבת. הדברים האלה הוזכרו כאן ואינני רוצה לחזור עליהם.

בעלי המשכורות בסך עשרות אלפי דולרים בחודש — לא רק מנהלי בנקים אלא גם מנהלי חברות דלק, שוק ההון השחור שכבר מומן לא שמענו שום מלה על-אודותיו, רווחי ההון, כל אלה אינם נכנסים כלל לתוך מערכת השיקולים. אבל, במקום שיש קבוצה חלשה, שם מייד מוצאת הממשלה דרך להגביר את הכנסותיה על חשבון קבוצה זו.

אני מוכרח לציין, שבימים אלה שבהם מדברים כל כך הרבה על הצורך בקיצוץ בתקציב הממשלה, יש כאלה שאפילו לא מעמידים בנים שהם מתכוונים לקצץ. הנה, אנחנו שומעים שמשרד הביטחון דורש תוספת של 300 מיליון דולר. אני אינני יכול להעלות על דעתי איך אפשר כלל להצדיק תוספת כזאת במשדר, שתקציבו כיום הוא 6 מיליארדי דולר. איך אפשר להעלות על הדעת תוספת?

אבל מה שמעניין הוא, שאח התוספת הזאת מצדיקים בהתבסס על "בלוף" כלשהו מוצלת מאוד. כאילו תקציב הביטחון עבר קיצוץ גדול בשנה האחרונה ולכן יש לו זכות מוסרית לדרוש תוספת. אבל, כל מי שייקח את ספר התקציב וישווה את תקציב השנה לזה של השנה הקודמת ושל השנה שלפניה, יראה שאין כלל קיצוץ בתקציב הביטחון. כל מה שקרה הוא, שבמשך שנים עשה תקציב הביטחון חטוטרות של חריגה תקציבית של מאות מיליוני דולרים, דבר שלפי מיטב

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חיות דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום —
להביע אי-אמון לממשלה —

לא אבוא להצביע כאן מהיכן, ממי אפשר לבכות מסים, כאשר אין הם ממצים את אשר יש למצות במילוי חובתם, אולם זה לא ייתכן, ועל כולנו להתקומם נגד הדיונים על המשמור הזה על הקצבאות לזקנים החלשים. אני חוזר ומודיע כי אנו נגד מה זה ונעמוד בשער עם כל אלה אשר מתנגדים להטלת המס הזה.

אולם, גם אחרי הכעת התנגדות זו אני רוצה לומר שוב בסיכום דברי, שלא נצביע אי-אמון, כי אין אנו רואים לעת עתה הצעה לכינון ממשלה אלטרנטיבית. הלוואי שהיתה ממשלה אלטרנטיבית.

אני פונה לראש הממשלה לקחת למלוא תשומת לבו את הדברים שאמרנו בהצגת הממשלה, ואנו חוזרים על זה גם כעת, כי אנו מחכים ומצפים ממנו שיקיים את כל מה שהבטיחו לאגודת ישראל במישרים שונים.

בסיום דברי אבקש, גברתי היושבת-ראש, להרשות לי להעלות נושא שאני חייב לגולל אותו מלבי. ראש הממשלה מר יצחק שמיר עשה דבר יפה ונאה, ומייד עם כניסתו לתפקידו נענה להזמנת ראש עיריית ירושלים מר טדי קולק לראות מקרוב את בעיותיה של ירושלים. זה צעד נאה, כי הגיע הזמן שהממשלה לא רק תכבד את ירושלים באומר ובדברים, אלא גם תכבד אותה במעשים, ואין ספק שסיוור כזה שראש הממשלה קיים אתמול יכול לתרום הרבה על-ידי ראייה מקרוב של מה שיש לפעול למען ירושלים, אשר עד כה כמעט שלא ניתן לה מה שמדינות אחרות נותנות לכירותיהן. ואנחנו, אשר ירושלים כה יקרה לנו והיא ציפור נפשונו, קשה לנו באמת להשלים עם ההתייחסות המזוהה של כל הממשלות שביהנו עד כה ואשר לא עשו מה שיש לעשות לירושלים כבירת מדינת ישראל.

ובעוד ירושלים היא בשביל עם ישראל הרבה הרבה יותר מאשר בירה ככל הבירות, בכל זאת לא זכתה שיעשו למענה הרבה דברים אשר אנחנו כל כך זקוקים להם. תתארו לעצמכם, ירושלים עיר הקודש, יקוד המוקד של עם ישראל, שעיני כל ישראל נשואות אליה והקומו בה, ברוך ה', שכונות שלמות, גדולות, מרהיבות עין, ואין להן לא כתייכנסת ולא מקוואות. 80 בתי-כנסיות חסרים בירושלים, וגם מקוואות, שהם יסוד היסודות לשמירת קדושת טהרת המשפחה, אין בשכונות רבות בירושלים.

כעת הביטה נא, ראש הממשלה: סירת אחמול בירושלים. אין זה נתת שלא יראו לך אף לא שכונה אחת המאוכלסת בחרדים ואף לא אחד מהמוסדות הגדולים המפוארים שהיהדות החרדית הקימה בירושלים? ויש לשכונות אלה ולמוסדות אלה בעיות ותביעות קשות על קיפוחים ועל אפליות. אין נתת שיעלימו את צורכי היהדות החרדית בירושלים? כאשר ראת שראש העיר מתכנן לך תוכנית סיוור — הרי אתה מכיר את ירושלים — איך לא שאלת, איך לא הגבת, איך לא דרשת שיראו לך את ירושלים ההרדית הגדולה, ברוך ה', מיס ליום? עליך, ראש הממשלה, לדרוש כעת להביא כפניך את משאלותיה ובעיותיה של ירושלים החרדית.

ובסוף אעיר, שבמקום שיש חילול השם לא אחלוק כבוד לראש הממשלה. כאשר נשא אתמול ראש הממשלה את דבריו באולם מועצת העירייה, הוא קידם בכרכה את נציגי הכנסיות ההמסגרים שנכחו במקום, תוך התעלמות פוגעת מנוכחות רבה הראשי של ירושלים, הגאון הרב יצחק קולין, אין לי פתחון-פה על פגיעה קשה כזאת. מר שמיר, כראש הממשלה דע לך: אתה פוגעת בכבוד הרבנות, בכבוד התורה, לך, ראש הממשלה, פתונים.

שעשן יוצא מאש שעליה אומנם מתבשלת החלטת להטיל מס על קצבאות הגמלאים והזקנים באופן כזה או אחר. ואיך אמר שר העבודה והרווחה כדבריו? לכאורה הוא אמר את הדברים האלה דרך אגב: וכי כל הזקנים שווים? וכי אין זקנים כעלי אמצעים?

אני רוצה לומר, שטוב אשר עוררו את ההתנגדות גם לדיונים המתבשלים אולי על אש קטנה בלבד. ייתכן שעלי-ידי הדיון הזה הדבר יימנע, כי דעתי היא שגביית מס מקצבאות כשלעצמה אינה תואמת את אבני היסוד במשמעות קצבאות, שהן פירות של הסכנות, וכל חיסכון נוסף אחרי ניכור מסים, ואין לנכות מס אחרי מס, במיוחד מקצבאות.

לא נעלם ממני כל מה שנעשה וכל מה שעומדים לעשות כדי לשפר את מצבם של החלשים. ואומנם אני צריך להגיד, וכולנו צריכים לדעת זאת, שנעשו דברים ושיפורים משמעותיים ביותר בקרנצייה הקודמת ובקרנצייה הזו, ואנו מעריכים מאוד את ההודעה של שר העבודה והרווחה על ביטול מיסוי קצבאות ילד שני וילד שלישי, ומתוכנן שמאפריל 1987 לא ינכו מס גם מקצבת ילד ראשון. טוב ויפה, אבל ידוע שאין עבירה מכבה מצווה ואין מצווה מכבה עבירה.

אני מוצא חובה לעצמי להודיע מעל כמת הכנסת: אף שסיעת אגודת ישראל שותפה בקאליציה, לא הביאו לידיעתנו ולא הסכמנו שידונו על הטלת מס על קצבאות גמלאים, זקנים, וכאשר לא נמלכו בנו, אנו מודיעים בזה על התנגדותנו הברורה להטלת מס על קצבאות גמלאים, זקנים.

כיוון שאין אלטרנטיבה לממשלה זו לא נצביע אי-אמון בה, אבל אין זאת אומרת שאנו מסכימים למס הכלתי-מוציק, כשם שאין אנו מסכימים לרבים ממעשיה של הממשלה הזאת. וכפי שאמרתי, הוזהרנו עם הממשלה הזאת היא תוך תקווה שתתקן את הדברים אשר דרשנו ואנו דורשים לתקן במישרים שונים, וכייתור הנושאים הרגישים, נושאי דת ונושאים שהובטחו לנו.

למה לא הביאו לידיעתנו את המתכשל סביב נושא זה — על זה יענו אלה שטענו כאילו אנחנו בכיסם לגבי כל מה שהם יחליטו, כלי לשאול אותנו. מעתה הם ייווכחו כי אנו לא בכיסם ואין אנו חותמת גומי.

למה אנו מתנגדים להטלת המס הזה על קצבאות גמלאים, זקנים? נגיד כאן כמלוא הבהירות: אנו ברעה שגם אם המדינה במצב כלכלי קשה, לא ייתכן להרוס יסודות שהונחו כאבני יסוד לקיומנו. אנו רואים בהטלת המס החדש הזה על גמלאים, זקנים, דבר הגובל בעוול משווע: לבוא ולדרוש מזקנים חלשים שדווקא הם יכסו את מה שאחרים מחסרים, ולכסות במסים כפוליים שיקחו דווקא מאותם זקנים חלשים, אשר שילמו ביטוח לאומי משכר כמשך שנים רבות כדי שיוכלו לקבל קצבה לעת זיקנה, וחשלומום אלה הם שילמו בשעתם כמס; אין וכיצד באים כעת ומבקשים מהם מס מהתשלומים שלהם לעת זיקנתם? עצם זה שמבקשים מס על גבי מס הוא הרוס יסודות. שהנחנו כאבני יסוד לקיומנו, שאין להטיל מס על מס, במיוחד במקרים כאלה.

יש מקרים של דרישות מס על מס, כאשר מפעל משלם מס כולל, ואחר כך כשהוא מחלק דיכדורים הוא משלם שוב מס, אבל כאן הרי מדובר בזקנים אשר שילמו ביטוח לאומי כעין הסכנות לזמנים אשר לא יהיו מסוגלים להרוויח יותר, ואם אינני טועה, הקצבאות האלה הן לא יותר מ-15% מהשכר הממוצע כמשך.

חוברת ב', ישיבה ר"ג

— הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה לזכויות האזרח ולשלום — להביע אי-אמון לממשלה; שאלות ותשובות —

הצעת סיעות מפ"ם, התחיה, החזית
הדמוקרטית לשלום ולשוויון והתנועה
לזכויות האזרח ולשלום להביע אי-אמון
לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ח' גרוסמן:

יש רוב להצעת האי-אמון, הצעת האי-אמון נפלה.

רני מילוא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, נדמה לי שטעית כלשונך ואמרת
יש רוב להצעת האי-אמון.

היו"ר ח' גרוסמן:

יש רוב נגד הצעת האי-אמון.

קריאה:

הצעת האי-אמון נפלה.

היו"ר ח' גרוסמן:

הפעם לא היתה טעות, ויש רוב נגד הצעת האי-אמון.

ה צ ב ע

בעד הצעת סיעות מפ"ם, התחיה,

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

והתנועה לזכויות האזרח ולשלום

להביע אי-אמון לממשלה — מיעוט

נגד — רוב

ט. שאלות ותשובות

כאמור, החוק אינו מבדיל בין גבר לבין אשה ואינו קושר
בין נושא הפרישה לבין פריון המלווה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת שולמית אלוני,
בבקשה.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

עם כל הכבוד הראוי לסגן השר, גיל 65 נקבע כגיל
הפרישה, מפני שנקבע שאלה הם אנשים שפורשים. כל עוד
דורשים מנשים, בהסכמים קיבוציים מכוח החוק — הן
בסוכנות היהודית, הן בהסתדרות העובדים והן ברוב מקומות
העבודה שאינם בשירות המדינה — לפרוש בגיל 60, נמצא
שנשים מופלות על-פי ההסדר הזה במשך חמש שנים.

שאלתי היא מדוע אינכם מתקנים את העיוות, כאשר יש
לנו סתירה בין חוק לחוק ולקונוה של חמש שנים שבהן נשים
מקופחות? עליכם לפרוע את המלווה בהתאם לגיל הפרישה, כי
קבעתם את מועד הפירעון לפי גיל פרישה.

סגן שר האוצר ע' אמורי:

חברת הכנסת שולמית אלוני, החוק אינו מייחס דבר לגיל
הפרישה. שם נקוב גיל 65.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
למה, בגלל השראה?

סגן שר האוצר ע' אמורי:

שם נקבע 65. אין שום התייחסות לגיל פרישה, לכן זה לא
עומד בסתירה.

2335. מכירת חברת הדלק "פז"

חבר הכנסת ש' עמר שאל את שר האוצר ביום כ"ד בתמוז
התשמ"ו (31 ביולי 1986):

נמסר בעיתונים, כי הקונה הפוטנציאלי לחברת "פז" הסיר
את מועמדותו לקניית החברה. מר לוינגסטון קרוסכרג, העומד
בראש קבוצת משקיעים אמריקנית, החליט על צעד זה עקב
דיונים מתמשכים מצד הרשות לחברות.

אבקש לשאול את כבוד השר:

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה. כזה תם הדיון על הצעת האי-אמון. חברי
הכנסת, נציגי הסיעות, האם אתם מסכימים שתהיה הצבעה
אחת על כל ההצעות?

שרה דורזן (הליכוד):

כן.

היו"ר ח' גרוסמן:

יפה. מי להצעת האי-אמון של הסיעות מפ"ם, התחיה,
ח"ר"ש ור"צ בשל מיסוי קצבאות הזיקנה? מי נגד הצעת
האי-אמון?

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות ותשובות.

אבקש מסגן שר האוצר להשיב על שאלות. סעיף זה
אמור היה להיות מוקדם יותר, אבל לא היה מי ששייב.

2280. אפליה בשחרור מלווה ביטחון לגמלאיות

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר האוצר ביום א' בתמוז
התשמ"ו (8 ביולי 1986):

על-פי החוק הקיים בישראל, אשר טרם תוקן, ועל-פי
הסכמי העבודה הקולקטיביים, שלהם תוקף חוקי, נקבע כי גיל
הפרישה לנשים הוא 60 ולגברים 65. לעומת זאת, גמלאית
עובדת בנק, שנאלצה לפרוש, לא ניתן לה לפדות את מלווה
החובה הממשלתית אלא בגיל 65.

כל עוד גיל פרישה לנשים הוא 60 ואין להן אפשרות
לפרוש יחד עם הגברים, שאלתי הן:

1. מדוע חוק אחד לא מחייבם לחוק אחר ומדוע נשים
הפורשות בעל-כרחן לא זכאיות באופן מפורש ומכוח החוק
והסכמי העבודה הקולקטיביים, שיש להם תוקף חוקי, לקבל
את כספן עם הפרישה?

2. האם חושב השר לתקן עניין זה לגבי אותן נשים שכבר
פרשו ושיפרשו עד שיתוקן החוק וייקבע גיל פרישה שונה
לאיש ולאשה?

סגן שר האוצר ע' אמורי:

1. בחוק נקבע כי מי שמלאו לו 65 שנים לפחות זכאי
לפרוע את מלווה הביטחון. החוק אינו מבדיל בין גבר לבין
אשה ואין קשר בין נושא הפרישה לבין פריון המלווה.

2. מאחר שכאמור לעיל, אין קשר בחוק בין פריון מוקדם
של מלווה לבין גיל פרישה, אין מחשבה לקבוע אפשרות פריון
מוקדם, בגיל 60, לנשים.

בנוסף על האמור לעיל יש לציין, כי בשירות המדינה גיל
הפרישה לגברים ונשים הוא 65, וכן יש שתי הצעות חוק
פרטיות להשוואת גיל הפרישה.

1. העיכוב במכירת חברת "פז" נבע בעיקרו מהעדר הסכם מכנה מחיר חדש בין המדינה לבין חברות הדלק. לאחרונה חלה התקדמות רבה בנושא.

2. שר האוצר הורה לזרז את הליכי המכירה של חברת "פז".

3. בחודש ספטמבר 1986 נשלחו לפונים, בכללם למר לוינסטון קרוסברג, מכתבי פנייה מטעם רשות החברות הממשלתיות בנושא מכירת "פז".

2367. ניכוי 6% משכר עובדי חברת החשמל

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר האוצר ביום י"ט באב התשמ"ו (24 באוגוסט 1986):

1. לגבי איזו תקופה חלה תביעת רשות החברות הממשלתיות לנכות 6% משכרם של עובדי חברת החשמל, בטענה כי הפרש שכר זה ניתן בטעות מיוני 1984?

2. אם היתה טעות בנושא — מי אחראי לטעות וממה היא נבעה?

תשובת סגן שר האוצר ע' אמוראי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התביעה היא כשיעור של 4.5% מ-1 באפריל 1985.

2. לטענתנו, האחריות להריגה היא הנהלת חברת החשמל, שהשתמשה בשיטה לא מקובלת לחישוב התוספת.

3. הנושא נמצא בדיון בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה בעקבות תביעה שהגישו עובדי חברת כתי-הזיקוק לתוספת דומה.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה לסגן שר האוצר.

1. האם יש החלטה ברורה, לגבי מכירת חברת "פז" ולגבי תנאי המכירה?

2. האם, לדעת השר, הקונה הנ"ל הוא קונה פוטנציאלי?

3. האם יש בדעת השר להורות על נהלים קבועים, אשר יהיה בהם כדי לזרז מכירת חברה ממשלתית, ובכך למנוע הסתלקותם של קונים פוטנציאליים?

4. האם יש הצעת מכר לחברת "פז"?

תשובת סגן שר האוצר ע' אמוראי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 ו-3. שר האוצר הורה לזרז את הליכי המכירה של חברת "פז".

2. השר הורה לפתוח את הרשימה למועמדים פוטנציאליים נוספים. מר לוינסטון קרוסברג הוא מועמד פוטנציאלי.

4. רשות החברות הממשלתיות הכינה הצעת מכר למכירת "פז".

2344. עיכוב סיכום מכירת חברת הדלק "פז"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר האוצר ביום כ"ז בתמוז התשמ"ו (3 באוגוסט 1986):

בהמשך לפרסום כי המשקיע היהודי מארצות-הברית, מר לוינסטון קרוסברג, הפסיק את הטיפול ברכישת חברת "פז", בגלל הביורוקרטיה והסחבת הנמשכים כשנתיים ימים, לטענתו, הנני מבקש לדעת:

מה מונע או מה מעכב את סיכום המכירה עם משקיע זה או עם כל משקיע פוטנציאלי אחר?

תשובת סגן שר האוצר ע' אמוראי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

י. שאלות בעל-פה

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

לשאלתו של חבר הכנסת טובי, השר ארנס לא הצהיר הצהרה כפי שהביא אותה כאן חבר הכנסת תופיק טובי. לכן אני חושב שהשאלה הנשאלת, על בסיס ההצהרה הזאת, היא מיותרת.

היו"ר ח' גרוסמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד סגן השר מילוא, השר ארנס דיבר במועדון הכלכלי-הימי בחיפה — לפי עיתון "הארץ" מ-2 בחודש זה — בהתייחסו למדיניות כלפי האוכלוסייה הערבית, ואני מצטט: "ברור שהמדיניות שלנו לא צריכה להיות פיזור טובות הנאה למיניהן ללא כל מדיניות יסודית ועקרונית העומדת מאחוריה".

כאשר נשאל מהי דעתו על לשכת היועץ לעניינים ערביים, הוא אמר שהוא ישקול את ההצעה לביטול הלשכה הזאת.

לכן, מתבקשת כאן בעצם תשובה מצדו של ראש הממשלה על שני דברים: 1. אילו טובות הנאה חולקו לאוכלוסייה הערבית? כביכול חילקו לה סוכריות, כאשר באותו זמן, על אף ביטול הלשכה, המשיכו לנהל מדיניות של אפליה בכל תחומי החיים, בשירותים, בעבודה, ברשויות המקומיות.

200. החזרת לשכת היועץ לעניינים ערביים

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, יש לנו שאלתא אחת בעל-פה מאת חבר הכנסת תופיק טובי, המופנית אל ראש הממשלה. אני מבינה שסגן השר מילוא ישיב.

בבקשה, חבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גברתי היושבת-ראש, הנני מתכבד לשאול את ראש הממשלה: השר ארנס, השר במשרד ראש הממשלה, הצהיר שבכוונתו להחזיר את לשכת היועץ של ראש הממשלה לעניינים ערביים, שכונתה על אף שלא שונתה המדיניות כלפי אוכלוסייה זו.

הנני שואל את כבוד ראש הממשלה:

1. האם עומדים להחזיר את לשכת יועץ ראש הממשלה לעניינים ערביים והאם אין בכך משום פגיעה בזכויותיה של האוכלוסייה הערבית, שרוצה להיות מטופלת על-ידי משרדי הממשלה וגורמי השלטון האחרים ככל יתר אזרחי המדינה?

2. האם מוכן ראש הממשלה למנוע את החזרתה של לשכת יועץ ראש הממשלה לעניינים ערביים?

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה, בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
באשר לשאלותיו הנוספות של חבר הכנסת טובי, אני תוהה
ומדגיש שההצהרה, כפי שהיא צוטטה, לא נאמרה עליידי השר
ארנס.

באשר לנושא המדיניות, ההצהרה על הלשכה — וכאן אני
משיב גם על שאלה של חבר הכנסת אמנון לין — הנרשא
בכללו הוא נושא שנוע באמת למדיניות כללית ולמדיניות
שחובקת נושאים רבים ובעיות רבות, ולכן השר ארנס נותן על
כך את דעתו ושוקל היטב כיצד יהיה טוב יותר וחיובי יותר
לטפל בבעיות שקיימות במגזר הלא-יהודי, כמו גם על בעיות
הקיימות במגזר היהודי במדינת ישראל, וכיצד להביא
לפתרונות הטובים ביותר, שיועילו למדינת ישראל ולציבור
שחי בה, בכלל זה כל אזרחי ישראל שחיים כאן.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה. חברי הכנסת, הישיבה תמה. הישיבה הבאה מחר
בשעה 11:00. ישיבה זאת נעולה.

2. מהי תשובתך — תשובת ראש הממשלה שהסמין
אותך לענות בשמו — על הכרזתו של השר ארנס, שהוא ישקול
את ביטול הלשכה? האם הממשלה דנה בנושא זה? האם היא
קבעה עמדה? אתה מתבקש לענות על כך.

היו"ר ח' גרוסמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אמנון לין, בבקשה.

אמנון לין (המערך):

אני מנצל את ההזדמנות הזאת כדי לשאול את ראש
הממשלה, באמצעות סגן השר רוני מילוא, בעקבות השאלות
ששאל חבר הכנסת טובי: מתי תשמע הכנסת האם נקבעה
מדיניות ברורה ומהי מדיניות הממשלה הזאת לגבי המשך
פעולות הפיתוח והקידום ביישובים הערביים, ובצד הפעולות
האלה עידוד החוגים המזדהים עם מדינת ישראל בקרב הציבור
הערבי? תודה.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה. אבקש מסגן השר להשיב.

הישיבה ננעלה בשעה 19:10.